

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.—'s jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

WERFT LEDEN!

Een ieder, die vóór 1 Januari 1934 twee leden aanbrengt, wordt, als premie, een ex. van het prachtige Gedenkboek aan de Intern. Kolon. Tentoonstelling, Parijs 1931 gratis aangeboden.

INHOUD: Jaarl. Algem. Vergadering. — Studie-Commissie van „Oost en West”. — De Nieuw-Guinea-Kolonisatie. — Indrukken van de Oostkust van Sumatra in de crisis. — Jaarverslag. — Uit vervlogen dagen. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuilij. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Mutatiestaat van 7 tot 14 Juni 1933.

Jaarlijksche Algem. Vergadering

der Koninklijke Vereeniging „Oost en West” te Amsterdam (Schiphol), op Woensdag 12 Juli e.k. Programma dagindeeling.

- Tusschen 10 u. en 10.50: Samenkomst in Café-Rest. van Mastwijk, Zocherstraat 70, hoek Amstelveensche weg (met lijn 1 van het Centraal Station, met lijn 6 van Weesperpoort);
- 11.00 u. Vertrek per boot naar Schiphol;
- 11.30 u. Aankomst op Schiphol;
- 12.00—1.00 u. Vergadering *);
- 1.00—2.00 u. Gemeenschappelijk noenmaal in het K. L. M. restaurant;
- 2.30—4.00 u. Excursie op Schiphol, onder deskundige leiding **);
- 4.15 u. Vertrek van Schiphol;
- 4.45 u. Aankomst te Amsterdam.

Kosten voor een lid f 2.50 met dien verstande, dat hij/zij slechts f 1.— (een gulden) behoeft te voldoen, komende f 1.50 ten laste der algemeene kas.

Kosten voor een huisgenoot of introducé(e) f 2.50 per persoon.

Zij, die aan den tocht wenschen deel te nemen, gelieven uiterlijk 4 Juli e.k.

met duidelijke opgave van het aantal deelnemers(sters) het verschuldigde bedrag te gireeren op no. 14574 van de Kon. Ver. „Oost en West”, Smidswater 10, Den Haag.

Treinenloop van de meest verwijderde afdeelingen, af:

	Vertrek	Aank.	A'dam
	C. S.		
Groningen	7.13	10.37	
Leeuwarden	7.04	10.37	
Zwolle	8.50	10.37	
Deventer	8.09	9.47	
Arnhem	8.43	10.27 (W.P. 10.12)	
Nijmegen	8.05	10.08 (via Kesteren)	
Apeldoorn	8.30	9.47	
Bergen op Zoom	6.48	10.29	
Breda	6.53	9.34	

N. B. *) De agenda wordt afgedrukt in het K. W. van 22 dezer e.v.

**) Er zal gelegenheid bestaan korte vliegtochten te maken.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15,— per jaar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdij-schap, omvattende o.a.:

- a. afhalen van boot of trein;
- b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
- c. volledige behartiging van studiebelangen;
- d. financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Ge-delegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag.

De Nieuw-Guinea-Kolonisatie.

Een Aneta-telegram aan de bladen van 8 Juni j.l. hield de mededeeling in, dat uit Soerabaia tachtig kolonisten naar Nieuw-Guinea waren vertrokken en dat vijf leden van de Vereeniging Kolonisatie Nieuw-Guinea uit Semarang de reis naar het „beloofde land” hadden ondernomen.

De meeningen over het „beloofde land” en over de mogelijkheden welke er zich voor kolonisatie voordoen, zijn, — men weet het —, zeer verdeeld. De berichten, welke over de ervaringen van de eerste kolonisten binnenkwamen, waren zeer teleurstellend. Men kreeg den indruk, dat zij teveel aan het toeval hadden overgelaten en hun onderneming onvoldoende en in ieder geval te dilettantisch hadden voorbereid.

Het Indo-Europeesch Verbond heeft van het begin af aan groote belangstelling aan den dag gelegd voor de Nieuw-Guinea-beweging, een belangstelling, die gemakkelijk verklaarbaar was, omdat het Verbond voor verscheidene van zijn leden, — bij de huidige constellatie van de Indische samenleving in het gedrang gekomen —, nieuwe toekomstmogelijkheden zag voor een redelijk bestaan. De Nieuw-Guinea-beweging is dan ook ontstaan in den boezem van het Indo-Europeesch Verbond. Later heeft zij zich van het Verbond losgemaakt en zijn enkele zelfstandige organisaties ontstaan, waarvan de voornaamste zijn de Vereeniging

Kolonisatie Nieuw-Guinea, — de V. K. N. G. —, vroeger V. E. N. G. geheeten, de Stichting Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea, — S. I. K. N. G. —, en de Vereeniging Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea, — V. I. K. I. N. G. —, van welke zich alleen de eerste twee op praktische kolonisatie toeleggen.

Onlangs heeft de heer Ir. J. H. Schijfsma voor eenige afdeelingen van het Indo Europeesch Verbond een voordracht gehouden over de Nieuw-Guinea-beweging, in welke voordracht hij een vijftiental „Stellingen” heeft verdedigd, welke stellingen wij hier willen laten volgen, omdat zij duidelijk naar voren brengen wat er in den boezem van het I. E. V. ten aanzien van de kolonisatie in Nieuw-Guinea omgaat. Zijn „Stellingen” luiden als volgt:

1. Het behouden, onderhouden en verder ontwikkelen van Nederlandsche cultuur-, taal- en volkseigenschappen onder Indo-Europeanen en Blijvers maakt deel uit van de onvervreembare opgave van het Verbond; het sluit als eerste noodzaak in afdoende bestrijding van de voortschrijdende pauperisatie van deze Groep.

2. Het vervullen van deze opgave aan de Indo-Europeanen en de Blijvers, zoolang deze kleine groep verspreid woont tusschen Oostersche miljoenen-volkeren van lagere economische levensstandaard, wordt ieder jaar moeilijker en moeilijker en zal meer en meer in zijn volledigheid onmogelijk blijken door het verlies van volkselementen, welke zich met offering van eigen cultuur tot de omgevende bevolking assimileeren.

3. Een vooruitziende politiek heeft daarom voor de groep der Indo-Europeanen en Blijvers een Toekomst te scheppen met gelegenheid om zich in afzondering van andere groepen der bevolking te concentreren in algeheele werkzaamheid, als eenig middel om blijvend te ontsnappen aan pauperisatie en assimilatie.

4. Deze noodzakelijke concentratie kan slechts worden opgevat als een ontwikkeling omhoog, waarbij onze Groep uitgroeit tot een Volk.

5. Grondslag en fundeering voor dit volksbestaan van Indische Nederlanders zullen moeten worden gevormd door den landbouw in zelfwerkzaamheid.

6. Proeven met volksplantingen van Indo's en Blijvers op Giesting, Brassan, Kesilir, Manokwari, Sentani-streek en elders hebben thans aangetoond, dat uit de Indo-Europeanen en Blijvers goede landbouwers te vormen zijn. Deze proeven wijzen de lessen aan, welke voor ontwikkeling van een groep ambtenaren tot landbouwers geleerd zullen moeten worden.

7. Voor de bovenbedoelde concentratie biedt het overbevolkte Java geen plaats, terwijl Sumatra en Borneo op historische gronden voor expansie van Java's overbevolking waren te reserveeren en de in deze landen vigeerende grondgebruiken ook aan een vrije ontwikkeling van een Europeesch grondrecht groote moeilijkheden in den weg zouden leggen. Het eenige gebied, dat dan in aanmerking komt, is het vrijwel lege Nieuw-Guinea, waar de uiterst schaarsche autochtone bevolking bovendien geen grondrechten kent.

8. Op grond van bovenstaande 7 overwegingen behoort het a.s. Congres te besluiten, dat het Verbond een ernstigen aanvang zal maken met de kolonisatie in Nieuw-Guinea.

9. Daarbij strevende naar de uiteindelijke

vorming van een kern- en Vaderland voor Indo's en Blijvers.

10. En wel thans in de eerste plaats door onverwijld in te stellen een propaganda- en studie-comité bestaande uit in de kolonisatie belangstellende leden, waar noodig ook niet I. E. V.-ers, aan welk comité de opdracht wordt verstrekt om te bestudeeren en in een rapport aan te wijzen de middelen, welke zijn de meest gewenschte en de meest doeltreffende voor het Verbond tot het intensief bevorderen van de kolonisatie bovenbedoeld.

11. Dan wel om te komen tot een eigen volksplanting, gesticht en in stand gehouden door het Verbond.

12. Waarbij tevens worde vastgesteld een uiterste datum, op welke dit rapport bij het H. B. zal moeten zijn uitgebracht.

13. Het Verbond noodige bestaande, op het gebied der kolonisatie werkzame organisaties uit, uit haar midden leden van dit comité aan te wijzen, dan wel

14. Het richte zelf uitnodigingen om zitting te nemen tot bepaalde in deze organisaties richting gevende personen.

15. Het streve tevens naar opname in het comité van promotors eener emigratie van Nederlanders uit.

Wij zullen op deze plaats niet stilstaan bij de toelichting op en verdediging van deze stellingen door den heer Schijfsma, maar wij willen hier toch even zijn conclusie vaststellen, n.l. deze, dat het lot der Indo's, die als kolonisten worden uitgezonden, slechts in de handen van het I. E. V. veilig kan zijn. Inderdaad is van de Indo-Nederlandsche kolonisatiemoeilijkheden thans de spits afgebeten en wordt het tijd, dat het meer substantieele deel van het vraagstuk door het Verbond wordt aangesneden.

Er wordt wel gezegd, dat de Indo niet voor den Landbouw voelt, dat hij er te indolent, te gelaten en te berustend voor is. Als hij als landbouwer op Java mislukt, hoe zou het dan op Nieuw-Guinea goed kunnen gaan? Ir. Schrijfsma wil hier niet van hooren; hij is ervan overtuigd, dat de Indo voor den landbouw zal gaan voelen als hij ziet, wat hij kan, *alleen*, met *eigen* vuisten, met *eigen* hersens, met de patjol in de hand! Het beste, het eenige middel om hem aan zijn indolentie te onttrekken, is hem op eigen beenen te zetten en nooit kan toekomstloos klein werk op Java vergeleken worden met het groote wat hem in het leege land te doen staat; daar valt te organiseeren en op te voeden, niet slechts te behouden, maar nieuw te scheppen!

Zoo, ongeveer, redeneert de heer ir. Schijfsma, en niemand zal zijn goede bedoelingen in twijfel willen trekken. Toch zal men moeten toegeven, dat zijn beschouwingen een optimistischen, beter: een idealistischen inslag hebben. Onlangs waarschuwde de „Java-Bode“ zeer terecht tegen een al te groot optimisme ten aanzien van de Indo-kolonisatie in Nieuw-Guinea en wel naar aanleiding van het hangende bodemonderzoek, gevolg van de jongste wetenschappelijke expeditie.

Ongetwijfeld zal, nadat de resultaten van het onderzoek bekend zijn, de vraag der emigratie opnieuw aan de orde worden gesteld. Zij wordt niet slechts beheerd door de steeds ongunstiger wordende economische positie van den Indo op Java, doch ook door een andere factor, waarvan het gewicht niet mag worden onderschat, n.l. dat vele Indo-Europeanen zich diep geschokt gevoelen, door de overtuiging, dat zij op Java, sociaal en politiek, door de voortgaande opkomst van den inlander steeds meer in de verdrukking komen.

Men voelt zich kind van het land, zonder deel te hebben aan de erfenis der anderen: den grond; men voelt voor de toekomst nieuwe desillusies aan, er dan is het te begrijpen, dat men uitziet naar een gebied, waar men een nieuwe maatschappij kan opbouwen.

Hangende den uitslag van het bodemonder-

zoek; is de tijd nog niet daar, dat met voldoende zekerheid een antwoord kan worden gegeven op de vraag of Nieuw-Guinea voldoende mogelijkheden biedt voor landbouw-kolonisatie op eenigszins groote schaal.

Men zal moeten beginnen met de emigratie van personen of gezinnen, die, hetzij in den vorm van pensioen als van ander bezit, in Nieuw-Guinea kunnen bestaan, gemakkelijker en beter dan elders. Uit deze emigratie kunnen de mannen voortkomen, die de kansen van Nieuw-Guinea benutten. Strenge selectie van het menschenmateriaal is daarom eerste verichte.

Indrukken van de Oostkust van Sumatra in de crisis.

Zwaar getroffen maar hoopvol.

Arbeiden, niet vertwijf'len!

Men vroeg aan den hoofdredacteur van de „Deli Crt.“ in deze dagen bij herhaling welken indruk iemand nu wel krijgt van de Oostkust in crisistijd, nadat hij eenige jaren afwezig is geweest.

De heer v. d. Laan, onlangs op zijn post teruggekeerd, vond de vraag van voldoende belang om die in zijn blad te behandelen. Wij laten hem hier aan het woord:

Wanneer men in Medan rondgaat, dan is de eerste, oppervlakkige, indruk, dat de stad, als zoodanig, vrijwel niet van de crisis geleden heeft. Er zijn vooral in het gedeelte naar Kota Massoem nog heel wal woonhuizen bijgebouwd, verschillende wegen zijn verbreed, zoowel in het hartje der stad als naar den Nieuwen Pasar en die laatste instelling vooral maakt een bijzonderen indruk; de H.B.S. is uitgebreid, het Gouvernement bouwde verschillende nieuwe kantoorgebouwen, kortom de stad op zich zelf toont geen enkel crisisspoor.

De wegen zijn behoorlijk onderhouden, al geeft een enkele weg blijk, dat de onderlaag of het asfalt nog niet heelemaal op het drukke verkeer berekend is en behoudens enkele erven, ziet alles er nog goed onderhouden en frisch uit, terwijl de voltooiing van het eerste deel van de rioleering, met een goeden afvoer van het hemelwater, een groote verbetering is.

De stadsparken zien er frisch en goed onderhouden uit, men ken bij vroeger vergeleken zien, dat er een deskundige hand over gaat en dit werkt belangrijk mede om Medans vriendelijk uitzicht te behouden.

Wanneer men echter scherper gaat toezien, dan valt in de eerste plaats op, dat Medans straten veel minder druk bevolkt zijn. Er is nog lawaai genoeg, lawaai te veel met de vele Demmo's en Amko's en hoe die nieuwe voertuigen meer mogen heeten, maar toch ontmoeten we al een lezer, die klaagde dat het straatlawaai van vroeger hem niet meer zoo hinderde in zijn kantoorwerkzaamheden. Hij zou het nu graag op de koop toenemen voor wat meer zakenleven.

Ook ziet men, in flagranten strijd met de indrukken van vroeger, dat waarachtig hier en daar woonhuizen leeg staan en als men erop let, niet zoo weinig ook, tot zelfs in buurten die vroeger zeer in trek waren, terwijl daarnaast vele kedehs en zelfs groote zaken aan de Kasawan gesloten zijn, al werden enkele reeds weer heropend. Vooral in de buurten van de oude pasars springt uit den aard de verandering in het oog. Daar moet de opening van den Centrale Pasar, omringd door een groot aantal kedehs, schokkende veranderingen hebben teweeg gebracht, terwijl het drukke verkeer van vroeger geheel naar den nieuwen Pasar wordt afgeleid.

A. de Liefde - Opticien

voorheen 10 jaar bij de firma A. W. Heijnen
JAVASTRAAT 19, DEN HAAG
Telefoon 114051 Giro 163326 5227

Brillen en Pince-nez's

op voorschrift van H.H. Doctoren. **Electrische slijperij.** Face a mains, étui's, loupes, leesglazen, reis- en tooneelkijkers, barometers en thermometers
Specialiteit: repareeren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. **Luxe optiek**

5125

Van der Linden's Woontechniek

Voor 't gedistingeerde

interieur

Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdery Verhuizingen

VAN DER LINDEN

J. S. Bachstraat 51 — Utrecht

5162 Fabriek OUDENRIJN 38. Tel. 14819

Vertegenwoordigers overal te ontbieden

Een echt Engelsche

Afternoon Tea

schenken wij in een interessant rustig antiek milieu. 5334

The Antique Tearoom - 117 Noordeinde
Den Haag — Telefoon 114066

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van Den Haag en Omstreken

De Residentiebode

Torenstraat 27 - Den Haag

Telefoon 116120

5394

Bezoekt onze speciale

Bedden - Afdeeling

Groote sorteering
Koperen en IJzeren
Ledikanten - Auping's
Gezondheidsmatrassen

Kapok - Haar - Vi
Springmatrassen

Wij belasten ons met
het opmaken van alle
soorten beddengoederen

Dekens wasschen fl.—

Schröder

op de Groenmarkt
Den Haag

Bovendien merkt men den invloed van de crisis in het bijzonder in de hotels, de bioscopen, de Societeit en bij voorstellingen en vermakelijkheden, terwijl alleen het zwembad, ondanks alle malaise zich nog steeds in een druk bezoek verheugt al hooren we wel, dat het voorheen nog veel drukker is geweest.

Medan geeft, bij scherper waarnemen inderdaad een crisisbeeld, maar toch niet zoo of veel van het oude is in goeden staat bewaard gebleven en dank zij de financieel sterke positie der Gemeente, en de totstand koming van den Centralen Pasar, blijft het openbare stadsbeeld een gunstige glans vertoonen.

Hopen wij, dat we die glans ook verder bewaren kunnen.

Wanneer men naar buiten Medan gaat, krijgt men in menig opzicht een ander beeld. In de eerste plaats is het op de wegen, ondanks de ten top voering van het autovervoer in concurrentie met den spoorweg, belangrijk minder druk dan b.v. in 1930. Wij weten niet of de verkeersstellingen op den Belawanweg en dien naar Brastagi nog gehouden worden, maar het komt ons uit aanschouwing voor, dat het verkeer zelfs op die wegen, die nog druk zijn, toch belangrijk verminderd is.

De weg naar Brastagi valt overigens op door de uitnemende afsnijdingen en omliggingen, die er zijn voortgezet en die den afstand Medan—Brastagi met eenige kilometers hebben bekort. De Hoogvlakte zelf is blijkbaar, ondanks de zoo sterk gedaalde vruchten- en groentenprijzen, toch nog steeds een economisch vrij belangrijk gebied.

Zoolang men in het tabeksgebied blijft zijn de veranderingen niet groot. Zoals gezegd, is het minder druk op de wegen, maar onze oudste cultuur blijft altijd nog een betekenisvol verkeer tot zich trekken.

Anders wordt het als men verder naar buiten komt, vooral in de meer uitgesproken rubberstreken.

Daar ziet men zoo te zeggen aan alle uiterlijke omstandigheden de ontzettende gevolgen van de crisis. Leegstaande assistentenwoningen en koeliepondoks, leegstaande administrateurshuizen zelfs, hier en daar een

slecht onderhouden aanplant en vooral hier en daar een sterken indruk van verwaarloozing in onderhoud van gebouwen, fabrieken en alles wat bij de rubbercultuur komt kijken. Daarnaast een zekere doodsche stilte in vele tuinen, waar men vroeger in de morgenuren een opgewekte drukte kon gadeslaan. Een enkele tapper ziet men, in zijn eentje, langs de boomen sluipen, alsof hij bang is voor zijn eigen geluid en men krijgt zeer sterk den indruk, dat er met veel en veel minder menschen gewerkt wordt dan voorheen.

Dat alles is trouwens wel gebleken uit de cijfers van het aantal arbeiders, dat hier werkzaam is, maar ook de bezoeker, die de toestanden van vroeger kent, krijgt bij zijn rondreizen dit alles duidelijk te zien en waar te nemen.

Het is een droevig gezicht door die verlaten rubbertuinen te reizen en op de wetenschap van den achteruitgang suggereeren ze misschien een nog grooter verlatenheid dan in werkelijkheid wel het geval is.

Vooraf ook in de kleinere centra en in de kampongs ziet men dezen stilstand en achteruitgang zich scherp afteekenen, in het bijzonder in de „kampongs” in de streken waar de bevolking zelf over enkele rubbertuinen beschikt en waar bepaald armoede heerscht, nu alle inkomsten weggefallen zijn. Maar duidelijk ziet men nu meer zorg voor den aanplant van voedingsmiddelen.

Opgewekte mentaliteit.

Onder die omstandigheden verwekt het verwondering kennis te nemen van een toch, ondanks alles, betrekkelijk nog opgewekte mentaliteit bij een groot deel der Europeesche en ook Inlandsche en Chineesche bevolking, voor zoover men die in een zestal weken oppervlakkig kan peilen. Men ziet de toekomst niet helder in, men voelt dat er zorgen zijn die drukken, maar men zit ondanks alles niet in den put. Wat dit beteekent voor het aanpassen aan de toekomst, behoeft geen betoog.

In dit verband mogen wij ook nog wel eens een extra woord van hulde brengen aan allen, die zich in deze tijden geroepen gevoelen om iets tot die algemeene opwekking bij te dragen.

De hier in den laatsten tijd gegeven voorstellingen van dilettanten, de opvoeringen van een operette als Viktoria met haar onafscheidelijke huzaar, de voorstellingen van de Pahits, nu weer die van het Brandansch Tooneel, dat zijn allemaal zoovele hulpmiddelen om den geest bezig te houden, om de spanning af te leiden en eens bij elkaar te komen om de zorgen te vergeten.

Deze voorstellingen krijgen naar onze meening in dit licht beschouwd een veel grooter en dieper beeld en de initiatiefnemers ervan verdienen ons aller hulde en dank. Dat zij meteen een aansporing om hun arbeid te waardeeren en hun pogingen te gaan bijwonen.

Nervensiteit en geprikkeldheid.

Toch neemt ook dit niet weg, dat de speurende bezoeker, die in de gelegenheid is veel menschen te ontmoeten, naast die opgewekte toch ook een zekere nervensiteit en spanning waarneemt.

Hoe kan het trouwens anders?

Daar heeft zich die laatste twee jaren op de Oostkust zoo een en ander afgespeeld. Duizenden werkers in lage en hooge posities hebben door de omstandigheden hun betrekking verloren, tienduizenden en tienduizenden arbeiders zijn van hier weggetrokken en de totale bevolking van het Gewest is weer eens belangrijk verminderd.

Hier wreekt zich wat, de Inlandsche bevolking betreft, de fout, dat wij hier op de Oostkust, in de goede jaren onvoldoende gezorgd hebben voor de toekomst, dat hier aan de kolonisatie onvoldoende aandacht is besteed. Maar dat is een onderwerp op zichzelf.

Wat de Europeesche slachtoffers betreft, die zijn voornamelijk afgevoerd en naar Holland of elders vertrokken, zoodat slechts een betrekkelijk gering aantal hunner als werkloozen op de Oostkust is achtergebleven. Slachtoffers die ons aller steun behoeven en ook zullen krijgen, wanneer wij de Oostkust ook maar eenigszins beschouwen als ons tehuis, eerste of tweede en ook maar eenigszins den band voelen, die de Delianen altijd aan elkaar gebonden heeft.

Dat onder die moeilijke omstandigheden hier een gevoel van onzekerheid en onveiligheid ontstond, ligt toch wel voor de hand. Dat onder die spanning, berichten en geruchten opzwellen tot fantastisch karakter en omvang is evenzeer duidelijk.

Nu dezer dagen weer loopen er geruchten over massa-ontslagen in bepaalde cultures, over aantallen, die eenvoudig onmogelijk waar kunnen zijn. Maar ook op ander gebied hebben wij hier reeds kunnen waarnemen hoe gemakkelijk blijkbaar de publieke opinie op te schrikken is en zekere aantijgingen tegen groepen en klassen te suggereeren zijn. Daarbij komen nu nog de geweldige gebeurtenissen in Europa, die ons hier, van welke nationaliteit ook, op zoo grooten afstand diep beroeren en schokken.

Men trachte zich ook eens te verplaatsen in de mentaliteit van Gewestgenooten, wanneer ons over Holland dergelijke schokkende berichten zouden geworden. Men denke in dit verband eens terug aan de dagen van de „Zeven Provinciën” en de opwinding daarover hier en in Holland, naar aanleiding van een tenslotte in zijn afloop zoo onbeteekenend voorval.

Daarbij komt de allesovertreffende factor, dat wij hier in Ned.-Indië en in Deli, ten deele buiten de eigenlijke sfeer van het gebeuren zitten en feitelijk weinig anders kunnen doen dan *afwachten en toeschouwen*.

Maar men zal ook begrijpen, dat die spanning en geprikkeldheid ons allen slechts kwaad kunnen doen.

Van opzet, van laster en kwade trouw spreken we niet.

Die zijn altijd geweest en zullen altijd blijven.

Maar ook die nervensiteit en geprikkeldheid geven het aanzijn aan geruchten of doen deze groeien tot een omvang, waarin ze ons benauwen, waarin ze kunnen leiden tot een angstpsychose, waarin men alles verwachten kan en waarin de rede verre te zoeken is.

Dit is een tijd van ernstig werken en afwachten, in de verzekerdheid van ons best te doen en dat we de rest in veilig vertrouwen aan een Ander moeten overlaten.

MAAS HOTEL - ROTTERDAM

BOOMPJES 19. Tel. 27191-27192

80 geheel gerestaureerde kamers.
26 badkamers. Billardzaal.

Schitterend uitzicht op de Maas.

Gerennommerde rijsttafel

Speciale reducties voor langer verblijf.

Matige prijzen.

5201

Directie: M. A. E. FICKARTZ.

Jaarverslag.

Afdeeling Amersfoort.

Jaarverslag 1932.

Het Afdeulingsbestuur bestond sedert de Algemeene Vergadering op 28 Januari 1932 uit de Heeren Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité, Voorzitter, E. Roodhuyzen, Vice-Voorzitter en Penningmeester, Mr. E. H. Bergsma, Secretaris en uit de Dames F. van der Post-Liefink en M. van der Hoeve, welke laatste werd verkozen in de vacature ontstaan door het aftreden van Mevrouw W. ter Cock—Heukers.

Geene mutaties in het Bestuur deden zich in den loop van dit Vereenigingsjaar voor.

Het aantal leden bedroeg op 31 December 1932: 54, waaronder één voor het leven. In den loop van het jaar traden zes leden tot onze Vereeniging toe, terwijl 17 leden voor het lidmaatschap bedankten; één lid werd naar onze afdeling en 2 leden werden naar andere afdelingen overgeschreven. De dood ontnam ons drie leden t. w. de Heer Dr. G. A. Bonthuis en de Dames M. Bijddendijk—van der Schuit en P. de Haan—Wijs.

Het afdeulingsbestuur vergaderde geregeld ten huize van een der Dames bestuursleden, ter bespreking van de werkzaamheden in de afdeling.

Gedurende dit vereenigingsjaar werden gehouden:

- op 6 Februari 1932 eene causerie door den Heer E. Roodhuyzen in Monopole over „Multatuli als schrijver en E. Douwes Dekker als ambtenaar”, welke causerie een groot aantal leden trok.
- eene lezing van den Heer S. A. Reitsma met vertooning van de film „Bandoeng en West Java” in de groote zaal van de Societeit Amicitia op 24 Februari 1932, welke lezing druk bezocht werd, voornamelijk ook omdat het bestuur de leerlingen van de hoogste klassen van het Gymnasium, de Hogere Burgerschool en Handelsschool in de gelegenheid had gesteld deze filmvertoning bij te wonen, waardoor deze avond een propagandistisch karakter kreeg.
- eene excursie naar de Indische Tentoonstelling te den Haag op 25 Juni 1932, ter gelegenheid van de Algemeene Vergadering der Vereeniging. De Leden met hunne huisgenooten en geïntroduceerden, die deze excursie meemaakten zullen zeer zeker daaraan de meest aangename herinneringen bewaren.
- op 16 November 1932 eene lezing met lichtbeelden door den Heer Dr. J. W. C. Hoffmann in Monopole over „de Expeditie naar Nieuw-Guynea van 1926, welke lezing ten onrechte slechts matig werd bezocht.

Ten slotte noodigde de Afdeeling Amersfoort van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel een 40-tal onzer leden uit tot bijwoning van de filmvertoning „de Tinwinning op Billiton”, van welke uitnodiging dankbaar gebruik gemaakt werd.

Hierboven werd reeds vermeld, dat onze afdeling ook in het afgelopen jaar een aantal leden verloren heeft. De ongunst der tijden drukt wel zwaar op het vereenigingsleven. Velen moeten sterk bezuinigen, zoodat eene vereeniging als de onze, die een idealistisch doel nastreeft, de door hare werkzaamheden in het heden en verleden toch zoozeer verdiende belangstelling wordt opgezegd. Laten wij den wensch uitspreken, dat ook hierin een omkeer ten goede moge komen.

Onze bibliotheek werd wederom eenige boekwerken rijker, deels door aankoop, doch meereendeels door schenking van het Hoofdbestuur. Zoo werd aangeschaft de uitgave van het „Gedenboek der Parijsche Tentoonstelling”. Onze bibliothecaris de Heer A. F. Weyers — wien in dit verslag een woord van dank voor zijne toewijding en bereidwilligheid behoort te worden gebracht — zal steeds gaarne te zijnen huize

Huygenslaan No. 35, de in onze boekwerken belangstellende leden ontvangen.

Laat voor het komende jaar het woord van Jan Pieters' zoon Coen onze leuze zijn:

„Ende desperceert niet”.

Uit vervlogen dagen.

(overgenomen uit de Surinaamsche Almanak voor het jaar 1833).

Publicatie.

Waarbij het Besluit Zijner Majesteit, d.d. 6 Maart 1832, No. 67, houdende benoeming van Mr. E. L. Baron van Heeckeren tot Gouverneur-Generaal der Nederlandsche Westindische Bezittingen, en Opperbevelhebber van de Land- en Zeemagt en dezelve, met den rang van Generaal-Majoor, ter kennis van de Ingezetenen en Bewoners der Westindische Bezittingen wordt gebracht.

In Naam des Konings.

Wij Mr. Evert Ludolph Baron van Heeckeren, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid van de Ridderchap der Provincie Gelderland, Gouverneur-Generaal *ad interim* der Nederlandsche Westindische Bezittingen.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Naardemaal het aan Zijne Majesteit den Koning goedgunstig behaagd heeft, om, bij Hoogstdezelfs Besluit van den 6den Maart 1832, no. 67, Ons definitielijk te benoemen tot Gouverneur-Generaal der Nederlandsche Westindische Bezittingen, en tot Opperbevelhebber over de Land- en Zeemagt en dezelve, onder toekenning van den rang van Generaal-Majoor, zoo hebben Wij goedgevonden en verstaan, den inhoud van hetzelfde Besluit bij deze te brengen ter kennis van de Ingezetenen en Bewoners der Nederlandsche Westindische Bezittingen, ten einde alle en een iegelijk in dezelve Gewesten Ons in deze onze waardigheid erkenne en gehoorzame.

Ten volle waardeerende dit uitstekend blijk van het Koninklijk vertrouwen, zullen Wij, steeds gedachtig aan den Eed, welken wij, bij de provisionele aanvaarding van het Gouvernement-Generaal, hebben afgelegd, rusteloos er naar streven om Ons dat vertrouwen meer en meer waardig te maken: — diep doordrongen van de belangrijkheid en den grooten omvang der pligten, die door deze bevordering op Ons rusten, zullen Wij steeds onze beste krachten aanwenden, om aan het algemeen volksgeluk en het heil van elken der goede Ingezetenen in het bijzonder, zoo veel zulks van Ons zal afhangen, dienstbaar te zijn, opdat Ons Alzoo, onder den Goddelijken zegen, het onschatbare geluk moge te beurt vallen, dat, gelijk Wij thans dezen stand met eere aanvaarden, Wij denzelven ook eenmaal met eere mogen verlaten.

En opdat niemand van deze onze definitive benoeming tot Gouverneur-Generaal over de Nederlandsche Westindische Bezittingen eenige onwetendheid zoude kunnen voorwenden, en alle hogere en lagere Authóriteiten zich daarnaar zouden kunnen gedragen:

Lasten en bevelen:

Dat deze zal worden afgekondigd alom, waar zulks behoort, en voorts in het Gouvernements-Blad worden geinsereerd, en in de Nieuwspapieren bekend gemaakt. Aldus gedaan te *Paramaribo*, den 2den Mei des jaars 1832 en van Zijner Majesteits Regeering het negentiende.

De Generaal-Majoor,

Gouverneur-Generaal
E. L. VAN HEECKEREN.

Ter ordonnantie van Zijne Excellentie
De Algemeene Secretaris,

G. A. VAN DER MEE.

Gepubliceerd aan *Paramaribo*, te zelve dage.

De Algemeene Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

Café-Restaurant

„HET HOF VAN BERLIJN”

Papenstraat 32, Den Haag - Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek

Aanbevelend,

HENK SLOENHEK

5287

Dit handelsmerk

garandeert kwaliteit

GRATIS DOOR NEDERLAND

Reizen onze 5 ponds Pakketten Prima Gemeleerde

INDISCHE THEE

Want zij worden franco toegezonden 5280

Prijzen per pond:
f 1.20 tot f 1.80

Vraagt monsters bij:

Producten Detailhandel

„HARAV”

VOORBURG

Broekslootkade 3

Telefoon 771772

WESSELING & Co.

Accountancy en
Belastingzaken

5635

Leiden — St. Aagtenstraat
(h. Steenstraat) Telefoon 2092

GEMEUBILEERDE LANDHUISJES TE HUUR

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordelige
prijzen. Te bevragen bij 5059
Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan in de nieuwe Behuizing.

Boeatan's toonkamers van Oost- en West-Indische kunstnijverheid zijn, sedert Zaterdag 3 dezer, verhuisd van Heulstraat 19, de 's-Gravenhage, naar Kneuterdijk 28, op den hoek, tegenover het Paleis van Prinses Juliana, waar thans het Nationaal-Crisis-Comité zijne kantoren heeft.

Er is ook een zij-ingang aan de Heulstraat, die onmiddellijk leidt tot de trap naar de eerste verdieping, waar Boeatan's Indische eetgelegenheden ligt, hetgeen in de eerste dagen een uitkomst bleek te zijn, toen de groote personen-lift, welke van de „show-room” naar boven loopt, nog niet geheel in orde was. De vele gasten, welke juist op de beide Pinksterdagen, vol belangstelling, het gebouw kwamen bezichtigen, konden toen daarheen worden verwezen. Nu kan men door de glazendeur aan de Kneuterdijk, welke in deze warme dagen altijd wijd openstaat, langs de praktische, moderne toonbanken, beladen met een keur van mooie kunstnijverheid-voorwerpen, uit bijna alle

BODEMONDERZOEK IN NIEUW-GUINEA

Wij troffen in de „Java-Bode" een twaantal kaartjes aan van de routes, door de onlangs teruggekeerde commissie voor het bodemkundig onderzoek gevolgd bij haar onderzoek in twee gedeelten van Noord-Nieuw-Guinea.

Het eerste kaartje toont het meest Oostelijke, nabij de grens gelegen deel van het kustgebied, en de omgeving van Humboldtbaai.

Men ziet er op afgetekend de route van Pim (aan deze baai) naar het Sentani-meer en via Sabron naar Deprapé aan de baai van Tanah Merah.

Op het tweede kaartje is de „Vogelkop" afgebeeld met de routes des verkenningstochten in stippellijnen. Het boogje om Wefiani (Amberbakengebied) geeft ongeveer aan, tot waar het daar onderzochte gebied zich uitstrekte.

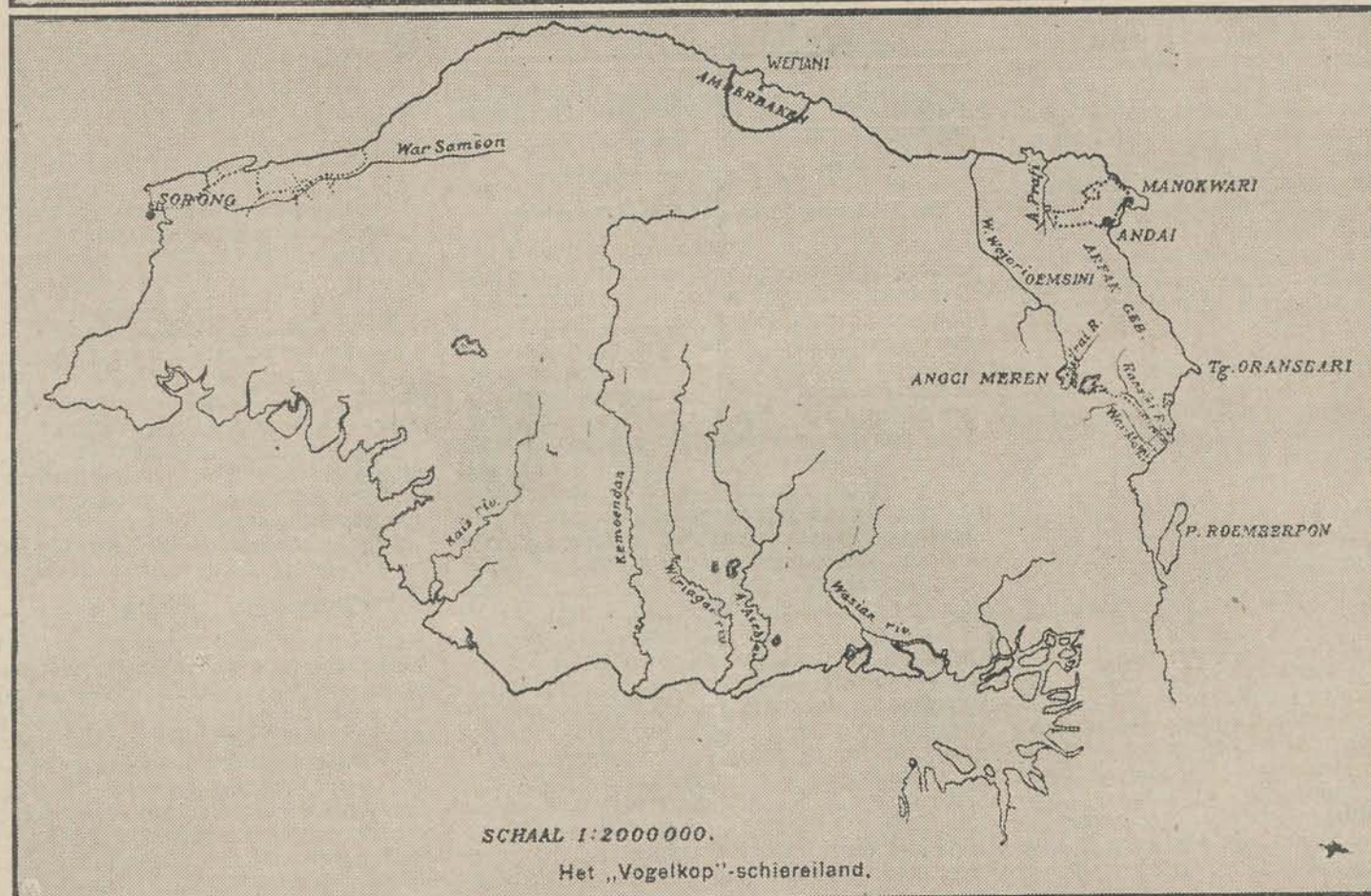
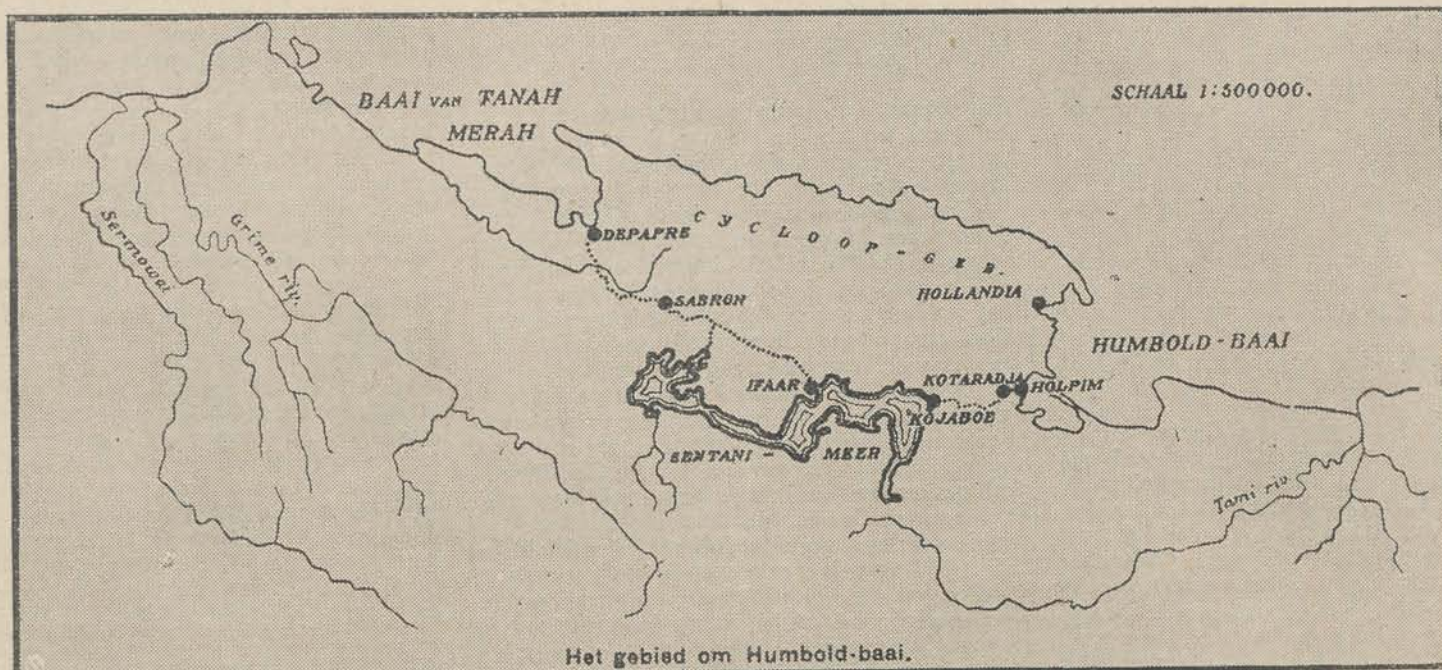
Naar men ziet, is nog slechts een uiterst gering deel van dit groote land onderzocht.

Aan Amberbaken en het gebied om Manokwari is bijzondere aandacht besteed, omdat in eerstgenoemde streek de landbouw — naar den maatstaf welke Papoeas kan worden aangelegd — op vrij hoog peil staat.

Men plant er, behalve de gewone gewassen, ook padi-gogo en katjang-soorten.

Evenwel is bij kampong Wefiani niet altijd te landen ten gevolge der zware branding; de commissie moest bij de eerste poging onverrichterzake terugkeeren. Dit heeft groote beteekenis, omdat de communicatie dus niet altijd is verzekerd.

Wij geven hier nu eerst de schetskaartjes, waarbij wij er de aandacht op vestigen dat het gebied om de Humboldtbaai is geteekend op de schaal van 1 op 500.000 en de „Vogelkop" op de schaal van 1 op 2.000.000.

Over het algemeen kan worden gezegd, dat het klimaat in den Vogelkop vochtig is, en dat in het gebied van het Sentani-

meer droger.

Men zal een eind-oordeel over de onderzochte streken hebben op te schorten tot

— vermoedelijk in het laatst van dit jaar — het onderzoek der meegenomen 2000 grondmonsters is afgelopen.

gewesten van Nederlandsch-Indië, zoowel als uit Suriname en Curaçao, de ruime lift bereiken, die naar de bovenzaal voert, waar ook velerlei fraaie Indische volkskunst prijkt, in kasten langs de muren en op de schoorsteenmantels, waaronder in den winter een gezellig houtvuurtje zal knappen, als de gasten, na het genot van een heerlijke rijsttafel, daar, in de gemakkelijke, moderne leunstoelen gezeten, een geurig kopje Indische koffie blijven drinken.

„Nergens krijgt men dit zóó lekker en prettig als in „Boeatan”, luidde o.a. het eenparig oordeel der talrijke gasten, op Zaterdag-middag vóór Pinksteren toegestroomd voor de opening, welke op eenvoudige wijze, namens den Raad van Beheer, door de presidente plaats vond, met een hartelijk woord van welkom en van dank voor al de ondervonden hulp, in de eerste plaats gericht tot het volijverige dames-propaganda-Comité, maar ook tot allen, die aan de nieuwe inrichting hunne beste krachten hebben besteed, onder leiding van den bekenden binnenhuis-architect N. P. de Koo, die, zooals in de *Nieuwe Rott. Courant* terecht werd opgemerkt:

„ook hier weder met eenvoudige middelen een aantrekkelijk milieu heeft geschapen. Wand en toonkasten zijn in de frissche, enkelvoudige kleuren gehouden, waartegen de Indische tinten het zoo goed doen!”

Wat zag alles er frisch en fleurig uit op dien zonnigen openings-middag, versierd met talloze bloemstakken door belangstellenden vereerd. En toch ging zeker menige gedachte naar het oude Boeatan in Heulstraat 19, waar 't zoo „knusjes” was! Waar het Bestuur van „Boeatan”, naast veel liefs, stellig ook veel moeite en zorg heeft doorge- maakt!

Hier, in het volle licht, komt ieder stuk Indische kunstigheid véél beter uit, alles is veel ruimer en overzichtelijker, trekt meer de aandacht, door gunstiger ligging. Maar juist dit alles zal ontegenzeggelijk ook zijne eigenaardige moeilijkheden met zich brengen, als daar zijn: hoogere huur, belasting, en exploitatie-kosten, zoodat het Bestuur, zooals de presidente met nadruk zeide: „op den steun en de steeds groeiende daadwerkelijke belangstelling, zoowel in Indië, als hier in Nederland, van particulieren en overheid, zal moeten kunnen rekenen, om tot „nieuwen bloei” te geraken, zooals 't in de pers werd uitgedrukt:

„Zoo gaat dus Boeatan zijn nieuwe periode, zijn bloei-periode, bij stralenden zonschijn en een Indische temperatuur — de temperatuur die zoo doet verlangen naar een rijsttafel en naar een Indisch interieur — tegemoet, en wij stellen ons voor, dat de nieuwe zaak, die er zoo fleurig en artistiek uitziet, met zijn prachtig uitzicht op het Lange Voorhout, een der grootste aantrekkelijkheid van onze stad zal worden.”

Elders werd ook geschreven:

„Boeatan's werk is er in dezen tijd zeker niet lichter op geworden. Men weet, de vereeniging streeft naar instandhouding, opwekking en verheffing van de verschillende takken van kunstnijverheid in Nederlandsch-Indië, en ook in Suriname en Curaçao, door zooveel mogelijk geregelde afzet van de inheemsche producten naar Europa te waarborgen, er als het ware een constante markt voor te onderhouden. Vrienden der kunstnijverheid, onder wie verschillende bestuursambtenaren, zijn Boeatan daarbij plaatselijk behulpzaam. In dezen tijd is de koopkracht in het Westen echter gedaald,

terwijl de bevolking in ons overzeesch gebied juist de contanten zoo goed zou kunnen gebruiken. Er zit voor Boeatan niets anders op, dan te trachten tot prijzen te komen, die voor den inheemsche een aannemelijk loon laten en den Europeeschen koper niet afschrikken. De eigen bemiddelingskosten maakt Boeatan goed door zijn keuken, die ook het reservekapitaal dient te stijven, zoodat de moraal is, dat, wie bij Boeatan rijsttafelt, spekkoek, kwee-temper, pisang goreng, asemkoekjes of welke andere lekkernijen ook gebruikt, indirect de Indische kunstnijverheid steunt.”

Reeds in Boeatan's laatste Jaarverslag over 1932 werd ongeveer hetzelfde betoogd en vastgesteld, dat alle prijzen, zoowel van inkoop ginds, als van verkoop hier, belangrijk zijn verlaagd, het laatste zelfs zóó, dat vele stukken thans beneden vroegere aanschaffingskosten, te koop worden geboden, met het doel en de hoop, om door meerderen omzet, daarvan in de Indië geregeld bestellingen en inkoop te kunnen blijven doen.

Want de bevordering der Indische Volkskunst, met behoud van haar eigen karakter, is en blijft Boeatan's hoofddoel, waarvoor ook telkens speciale tentoonstellingen uit zonderlijke streken zullen worden gehouden. Zoo staat voor de maand September a.s. een zooveel mogelijk volledige expositie van Balineesche volkskunst op Boeatan's program, waarvoor ginds reeds de noodige voorbereidselen getroffen zijn, zoodat ze een fraai geheel belooft te worden, dat stellig indruk zal maken en veler aandacht trekken.

Nu reeds heeft Boeatan ook daartoe veel medewerking van alle belangstellenden nodig. *Moge zij daarop niet tevergeefs rekenen!*

Boeatan is immers een cultureel maatschappelijke instelling, welke éénig is in haar soort. Waar vindt men iets dergelijks?

Laat ons dus de handen ineen slaan om haar tot „nieuwen bloei” te brengen.

Peroverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het Volkenrecht en de „Zeven Provinciën.”

Voor een op het Volkenrecht steunend gewelddadig optreden tegen het muiterschip door Engeland of Japan wegens zeeroof zou n. h. o. van prof. Verzijl („Wkbl. van het Recht”, 11/3) geen recht hebben bestaan, indien de muiters zich van daden van geweld of dwang tegen vreedzame handels- of passagiersschepen waren blijven onthouden. Waren zij wél tot dergelijke daden overgegaan, dan zouden vreemde Staten hun oorlogsschepen tegen het muiterschip hebben kunnen doen optreden, althans wanneer het geweld tegen andere dan Nederlandsche handelsvaartuigen gericht zou zijn geweest. De gevallen van de „Potemkin” (1905), de „Huasear” (Peru, 1877) en het muitende eskader van Cartagena (1873) staven dit betoog. De volkenrechtelijke verwickelingen zouden aanmerkelijk vergroot zijn, indien de „Zeven Provinciën” een Sovjet-Russische haven had kunnen bereiken en daar officieel met open armen ontvangen was. Bij normale statenverhoudingen zou een dergelijke ontvangst tegenover Nederland een onrechtmatige daad geweest zijn. Maar als gevolg van het feit, dat Nederland, anders dan de meerderheid der staten, de Sovjet-Regering diplomatiek en volkenrechtelijk blijft negeren, staat die Regering volkenrechtelijk uiteraard ook vrijer tegenover Nederland. In tegenstelling met prof. Verzijl, die deze houding van Nederland afkeurt met het oog op de daaruit voortvloeiende onmogelijke juridische consequenties, moet — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (8/5, 2de bl. O.) — deze houding onzer Regering

tegenover Sovjet-Rusland in beginsel worden goedgekeurd, omdat erkenning de jure van een Staat, die streeft naar het verwekken eener wereldrevolutie, strijdt met het Recht en kan leiden tot het aanknoopen van voor ons land gevaarlijke diplomatieke betrekkingen. In verband met de onzekerheid van deze materie in het volkenrecht, mogen wij van geluk spreken, dat de noodlottige muiterij van de „Zeven Provinciën” door onze eigen Marine binnen ons eigen zeegebied bedwongen is.

Internationale en Oostersche vraagstukken vinden wij behandeld o.a. in *De Loc.* (8/5 „Herziening van de Br.-Indische Grondwet”; blz. 3 „Japan en de Mandaat-eil.”) en het *Soer. Hbl.* (2 t/m 8/5, 1ste bl. Correspondenties).

Geestelijke omvorming.

De snelle en volkomen overwinning van Hitler over de politieke partijen, vakverenigingen, enz. kan — betoogt *De Java-Bode* (29/4 en 3/5 „Hitler en wij”, Z.) — alleen hieruit worden verklaard: dat in de overgrote meerderheid van het volk, van ieder volk, de overtuiging der eerbiedwaardigheid en onmisbaarheid van een krachtig en gezond Overheidsgezag leeft. In hare groote beteekenis voor Holland mogen Hitler's lessen duidelijk spreken, zij zijn van nog grotere waarde voor de koloniale verhoudingen. Hier moet het Gezag nóg hooger staan, nóg meer onaantastbaar. De Regeering, die deze opvatting niet tot haar credo maakt, scheidt velerlei gevaren, vooral voor haar eigen onderdanen. In Ned.-Indië zijn de bedekte of openlijke aansporing tot verzet tegen de Overheid, tot revolutionaire handelingen, tot geweld, steeds meer toegenomen in frequentie en in brutaliteit. Ook hier wekken meerdere organisaties den indruk eener respectabele macht, welke achter hen staat, en ook hier is dit eene valsche suggestie. De Regeering moet het roer omgooien; naast financieele saneering is politieke zuivering noodig. Ambtenaren belagen hun eigen Regeering; Inlandsche ambtenaren of beamten zijn lid van revolutionaire organisaties, of van andere die non-coöperatie prediken. Voor elke poging Indië meer zelfstandigheid te geven, bestaat gerechtvaardigde belangstelling, doch men make de vraag der onafhankelijkheid, in welchen vorm ook, nimmer discutabel.

In Ned.-Indië is — vervolgt Z. in *De Java-Bode* (6/5 „Omvorming” en „Vernietigend oordeel”) — de toenemende neiging naar fascisme: het verlangen naar eene zeer sterke centrale Overheid met een behoorlijken inslag van absolutisme; en die alle politieke partijen en groepen terugdringt naar meer bescheiden plaats. Men is afkeerig van het politieke gemodder, en wil een krachtig bewind, als het mogelijk is: met een vertegenwoordigend college, als het moet: zonder dit. Men kan het verschijnsel dezer omvorming goedkeuren of niet, het bestaat en wint vrij snel veld. Met de schablone van het oude partij-gedoe gaat het niet meer. Er groeit iets nieuws, en men ziet met belangstelling uit naar wat daarvan komt.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (4/5 „Beroepsopruisers”; blz. 3 „Indië van kwaad tot erger”, Z.)

De Inheemsche beweging en het I. E. V.

Over de verhouding van het Indo-Europeesch Verbond tot de nationalistische groepen zeide de heer F. H. de Hoog in zijn openingsrede op het I. E. V.-congres te Malang: „Ik weet niet of samenwerking mogelijk is, althans mogelijk in dit stadium, maar ook in dit opzicht staan wij paraat om wanneer behoorlijk de noodzakelijkheid voor de ontwikkeling van Indië, zooals wij die zien, van den Indo-Europeaan, den blijver in deze gewesten, wordt erkend, met de nationalistischen samen te werken voor het Indisch belang.” In „Onze Stem” geeft Spectator de meening van de Inheemsche wereld over dit onderwerp. Uit e. e. a. blijkt *De Loc.* (4/5, blz. 16) wel, dat de samenwerkingsgedachte in de Inheemsche wereld thans met heel andere gevoelens wordt ontvangen dan enkele jaren terug.

toen de partij Soetomo (de P. B. I.) fel werd aangevallen over hare principes om den Indo-Europeaan het staatsburgerschap te verleen in den „toekomstigen Vrijstaat“. Thans staat men „im groszen ganzen“ niet zoo afzijdig meer tegenover die samenwerking, ja zelfs tracht men deze gedachte zorgvuldig op te kweken en te stimuleren.

Voorzichtiger en weifelder is de houding der Inheemsche groepen tegenover hetzelfde streven van de *Indo-Chineesche wereld*. Er bestaat in Indo-Chineesche groepen eveneens een sterke neiging om samen te werken met de (Indo-) Europeesche groepen.

Nederland en Indië.

Het zijn niet de maatregelen van anderen, die Nederland bedreigen, maar het is *ons eigen productiestelsel*. Dat is — volgens Dr. A. de Graaff (*De Loc.* 4/5, blz. 5 „Ned. politiek“, E.) — te groot en te duur. Het remedie moet binnenslands gezocht worden in: inkrimping van productie en goedkoopere productie.

„Werkspoor“ te Amsterdam en Stork te Hengelo hebben voor den bouw van tien suikervabrieken in Britsch-Indië een verdeling getroffen, opdat *het werk zoo economisch mogelijk* wordt verricht (*De Loc.* 4/5, blz. 15 „Ned. fabricaat in Br.-Indië“). Het streven, om bij deze fabricage van machines enz., als *Nederlandsche combinatie* op te treden, is noodig, daar er een zeer scherpe internationale concurrentie is van de zijde vooral van Duitschland en ook van België en Engeland. De bouw van de vele suikervabrieken in Br.-Indië (verleden jaar zijn er circa 20 fabrieken en thans ongeveer 25 besteld) houdt verband met de hooge invoerrechten, welke daar ten behoeve van suiker worden geheven.

De heer G. Dalenoord, leider van de Gouv. textiel-inrichting te Bandoeng, constateerde tijdens zijn Europeesch verlof speciaal wat Twente betreft, grooten achteruitgang op het gebied der *textielindustrie* (*De Loc.* 8/5, blz. 6). De Regering van Ned.-Indië heeft om de textielindustrie in Indië te stimuleren, een half jaar geleden de invoerrechten op garens vrijgegeven; de invoerrechten op de voor een wat verder gaande industrie benodigde machinerieën en onderdelen dienen echter ook opgeheven te worden. Momenteel zijn er dan ook nog geen plannen tot het grondvesten van een groot-industrie, hoewel de interesse daarvoor in Holland steeds levendiger wordt.

In „L'Europe nouvelle“ bepleit Alfred Silbert een verbetering van de *betrekkingen tusschen Frankrijk en Ned.-Indië*. Het is z. i. duidelijk, dat zij slechts kunnen verbeteren door een voortdurende actie van Fransche zijde, volgens richtlijnen door Parijs aan te geven (*De Loc.* 8/5, blz. 4). De importcijfers van Frankrijk en Indo-China wijzen slechts 1 en 2.1 % aan van het totaal bedrag der in Ned.-Indië ingevoerde producten. Waarom die concurrentie, op ongeveer dezelfde routes, tusschen de Fransche luchtvaart-Mij. en de K. L. M., welke naar Java een onfeilbaar georganiseerd dienst onderhoudt? Is er geen samenwerking mogelijk — zoo vraagt de heer Silbert verder — tusschen de Fransche scheepvaart-maatschappijen en de K. P. M. Deze maatschappij heeft pas twee diensten geopend: van Saigon naar Australië en van Saigon naar Madagaskar en Zuid-Afrika, met Batavia als centrum. Misschien moet het woord hier meer aan Indo-China zijn, dat in zooveel opzichten met Frankrijk overeenkomt. Maar niets zou de propaganda kunnen vervangen, direct uitgaande van het Moederland. Het is te wenschen, zoo besluit de Fransche toerist, dat wij *door onze nalatigheid ook niet de bescheiden plaats verliezen*, die wij in dit mooie, rijke land bezetten.

Zentgraaff herhaalt in *De Java-Bode* (4/8 „Hollanders vóór!“) zijn protest tegen het ontslag

van Hollandsche ingenieurs, en de handhaving (zelfs benoeming!) van buitenlandsche. Nergens in Westersche landen hebben onze ingenieurs eene kans, noch minder zou men hen ergens handhaven en de eigen landslieden ontslaan. Dit is alleen mogelijk omdat die buitenlandsche ingenieurs zoo bijzonder knap zijn, en dan kan er met „dienstbelang“ en „onmisbaarheid“ worden gewerkt. Maar om nog duidelijker te zijn: Het is plicht tegenover den eigen landgenoot aan dit spel een einde te maken. Knappe Hollanders behooren — behoudens in een zeldzaam uitzonderingsgeval, dat zich scherp afteekent — te worden gesteld boven de knapste buitenlanders. Het Hollandsch belang gaat boven dienstbelang, en het is een eisch van eerlijkheid en nationalen plicht, aan den huidige wantoestand een einde te maken.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

Het prediken van revolutie.

Een deel van de inlandsche pers is den laatsten tijd ongewoon scherp in haar uitingen. Enkele voorbeelden hiervan laten wij hieronder volgen, — zonder commentaar. Zij spreken overigens voldoende voor zichzelf.

In „Menjala“ verscheen een artikel over „Ons radicaal standpunt en onze tactiek“, waarin wordt uiteengezet, dat de Koloniseerende groep erop uit is, het volk van „Indonesië“ te laten in „de ellende en de vernedering waarin het verkeert“:

„Het moderne kapitalisme is er niet minder gevaarlijk op geworden en de wet der evolutie leert ons, dat alleen het volk het imperialisme en kapitalisme kan veranderen, dat zoo wreed, gemeen en hebzuchtig is. Het volk moet daarvoor revolutionair worden gemaakt, want het doel moet worden bereikt, dóór en vóór de massa. Schr. waarschuwt tegen de lieden in eigen gelederen, die geen echte marhaens zijn en daardoor een gevaar beteekenen.“

Het beleid van den Landvoogd.

In „Soeara Oemoem“ schreef iemand achter den schuilnaam „Linea Recta“ een artikel, waarin hij constateert, dat de politiek van Gouverneur-Generaal de Jonge geen bevrediging geeft:

„Door zijn gebrekkige kennis van land en volk moet de G. G. zijn arbeid baseeren op de adviezen van zijn raadgevers. Hij dacht dat het gemakkelijk was, op den Buitenzorgschen troon te zitten.

Gewezen wordt op het feit dat G. G. De Jonge zich door de deining, veroorzaakt door de wilde scholen-ordonnantie, genoodzaakt zag zich rechtstreeks met den Indonesischen leider te „Mataram“ in verbinding te stellen, terwijl tot op dat oogenblik de leiders in het algemeen genegeerd werden.

De standvastige houding der Indonesiërs gaf de overtuiging, dat de „inlander“ van thans niet meer dezelfde is als de G. G. zich wellicht voorstelde, toen hij uit zijn land vertrok. Het overnemen van het voorstel-Wiranatakoesoema is de erkenning voor een nederlaag. Door deze ordonnantie heeft de G. G. op zich zelf een moeilijk uit te wisschen smet geworpen. Ook het gebeurde op de „Zeven“ heeft in Holland tot scherpe critiek op het beleid van den G. G. geleid en Minister Simon de Graaf heeft dit maar matig verdedigd. Dit alles slikt de G. G. gelijk Kromo aan den kant van den weg gado-gado slikt, er ging geen dreigement uit van zijn Chef op het Plein, dat hij het Buitenzorgsche Paleis zou verlaten“.

„De Zeven Provinciën“.

De veertiendaagsche „Inpressa“ bracht een bekendmaking van de Perkimpoenan Indonesia over de muiterij, waarin wordt gezegd, dat deze muiterij aan heel de wereld heeft

getoond hoe dapper onze kameraden zich betoonden in den strijd tegen de verslechtering van hun lot en ter bescherming van het lot van alle arbeiders in Indonesia. Een toestand, dien men niet meer kan verbergen door hooghartig gepraat van wie dan ook. Zes dagen lang hield de bemanning de macht in handen. „Van den kant van sana waren er, die het op de zenuwen kregen en hun trouw aan de Koningin uitschreeuwden als een troep schapen die voor het eerst het gebrul van den tijger hoort“. Maar de volksbeweging in Indonesia is niet krachtig genoeg om de actie der muiters te steunen en tegenover de volle kracht van de vloot der overheerschers konden zij geen stand houden. Niet alleen werd hun salaris gekort, maar hun werd de hals afgesneden door de bomuitbarsting, 22 schepelingen vielen als slachtoffers, 21 kregen zware wonden. Volk van Indonesia! Zij lieten het leven! Het leven en het bloed van het Volk! Maar hun offer was niet vergeefs, want hun geest blijft, verbreidt zich en komt vruchtbaar op in heel ons Volk, dat zich in den strijd bevindt. Volk van Indonesia. Onthoudt heel uw leven de namen van deze slachtoffers! Wijst elke poging af om de nog levenden te doen straffen, steunt de actie tegen diepgaande salariskorting! Sluit de gelederen, gericht naar Indonesia Merdeka“.

Een loyaal geluid.

Met voldoening maken wij na het bovenstaande melding van eenige artikelen, voorkomende in de te Menado verschijnende „Fikiran“. De redacteur drukt daarin zijn spijt uit over het feit, dat geen gehoor werd gegeven aan de destijds door hem aan den Voorzitter van de „Persatoean Minahasa“ gedane suggestie om n. a. v. de gebeurtenissen aan boord van de „Zeven Provinciën“ ook te Menado een loyaliteitsbetoging te organiseren. Met te meer voldoening nam schr. dus kennis van de rede van den heer Mandagie in den Volksraad, waarbij de verzekering werd gegeven, dat de Minahassers de Nederl. vlag trouw zijn en blijven. In het blad van 7 Mrt. wordt de meening verdedigd, dat vrijheid van Indonesia nooit zal worden bereikt, ook niet wanneer het land door Indonesiërs wordt bestuurd. In vele zelfstandige rijken heerscht geen grooter vrijheid dan in landen, bestuurd door vreemden. Het blad wijst in dit verband op den wereldoorlog, waarin ettelijke zelfstandige staten werden gewikkeld, en die den betrokken landen niets dan ellende en ongeluk bracht. Daarentegen heeft Nederland zichzelf en zijn koloniën voor dergelijke rampen weten te vrijwaren.

Daarom: Leve Nederland en zijn koloniën!“

Staatsgevaarlijk?

Naar aanleiding van de royeering van den heer De Bree als hoofdleider der N. I. F. O. en mede aan de hand van de perscommentaren eischt de „Bintang Timoer“ dat ten aanzien van den heer De Bree de exorbitante rechten zullen worden toegepast.

Het blad vergelijkt zijn optreden met dat van Soekarno, die ook in besloten vergaderingen het gevaarlijkst was en ook daarop gevonnist werd.

De Bree lanceerde eveneens gevaarlijke uitlatingen en wilde een niet minder gevaarlijke actie op touw zetten door middel der fascistische organisatie, zoodat de exorbitante rechten op hem in het belang van de openbare rust en orde zouden dienen te worden toegepast, met name ter voorkoming van de verscherping van de verhouding tusschen de verschillende bevolkingsgroepen, zegt de B. T.

Voorts juicht het blad de royeering van den hoofdleider door de fascistische zelf toe, aangezien hieruit blijkt dat de fascistische, hoewel reactionnaire, toch nog nuchter genoeg zijn om te beseffen dat een dergelijke actie als die de heer De Bree wilde slechts tot ongewenschte toestanden kan leiden.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

Deutsche Wochenzeitung für die Niederlande.

In het nr. van 3 Juni wordt in een beschouwing over het nieuwe Nederlandsche ministerie meer uitvoerig stilgestaan bij de Indië-kenners in het nieuwe Kabinet.

Onze Stem.

In de aflevering van 28 April j.l. komt o.m. voor een beschouwing over de Mulo-contingenteering in Indië. Voorts een artikel over de Nijverheidsschool van het Indo Europeesch Verbond te Bandoeng. Wij noemen verder uit den inhoud nog „Inheemsche Politieke Revue”, terwijl ir. J. H. Schijfsma zijn beschouwingen over het I. E. V. en de Nieuwe Guinea-beweging in dit nummer besluit.

In het nr. van 5 Mei staat de redactie stil bij de verkiezingen in Nederland.

„Ons Aller Belang”.

De aflevering van 30 April bevat o.m. een redactionele bijdrage: „Het militair straf- en tuchtrecht”. Voorts een beschouwing over het bevorderingsstelsel.

„Locale Techniek”.

De April-aflevering van dit technisch orgaan van de vereeniging voor Locale Belangen te Semarang bevat o.m. een artikel: „Kosten der Stadsvorming”. Ir. R. Heida schrijft in dit nummer over Bruggenbouw in Indische steden.

Pro Lepros.

Het Mei-nummer van het orgaan der Vereeniging ter verbetering van het lot der Leprozen bevat o.m. twee artikelen gewijd aan twee pioniers op het gebied der lepra-bestrijding, met wie zijn bedoeld Joan Crudop, in het begin der 18de eeuw en de huidarts J. Käyser, in het begin der 20ste eeuw.

De Tempelier.

In het 1 Mei-nr. wordt bekend gemaakt, dat het blad, tot dusver orgaan voor drank- en opiumbestrijding in Ned.-Indië, voortaan zal verschijnen als orgaan van de Int. Orde van goede tempeliers.

De School.

In het nr. van 5 Mei worden voortgezet de beschouwingen over reorganisatie en leerplanwijziging. Voorts bevat dit nr. een entrefilet over de onderwijs-reorganisatie-commissie.

Het Mulo.

Uit den inhoud van het 2 Mei-nummer noemen wij een aantekening over de vacantieregeling bij het Mulo in Indië en over taal-onderwijs en taalexamens.

De Huisvrouw in Indië.

De Mei-aflevering bevat o.m. een artikel over het nuttigen van rauwkost in Indië, zonder dat er gevaren voor de gezondheid aan verbonden zijn.

Orgaan van den Ned. Ind. Plantersbond.

In het nummer van 5 Mei geeft de voorzitter zijn indrukken weer van een door hem gemaakte propaganda-reis door Oost-Java. Behalve vereenigingsberichten brengt dit nummer notities naar aanleiding van de rubber- en thee-restrictie.

De Rijkseenheid.

In verband met de kritiek, welke den laatsten tijd gehoord wordt op het hooger onderwijs in Indië, noemen wij uit den inhoud van

het 7 Juni-nr. een artikel: „Een onderwijsprobleem, waar de Rijkseenheidgedachte zoek is” door prof. mr. dr. H. Westra.

Spoor- en Tramwegen.

Het nummer van 6 Juni brengt o.a. de „Kroniek der Indische spoorwegen”, loopende van 1 tot 15 Mei j.l. Hierin wordt o.m. stilgestaan bij het werkloozenvraagstuk.

Nederlandsch-Indië.

Het orgaan der Vaderlandsche Club van 15 April brengt o.m. een beschouwing over het Hollandsch-Inlandsch onderwijs.

Algemeen Landbouw Weekblad.

De aflevering van 6 Mei opent met een artikel: „Java's volk en grond”, waarin de betekenis van irrigatiewerken naar voren wordt gebracht. Voorts een artikel: „Rubberrestructie en bevolkingsrubber”.

Landbouw en Veeteelt.

Uit den gevarieerden inhoud van het 30 April-nr. noemen wij een artikel „Broedeieren uit Holland”, door mevr. B. Prins-Uebber te Bandoeng.

De Indische Culturen.

In het nr. van 1 Mei worden de beschouwingen over den landbouw-voorlichtingsdienst in Indië voortgezet. Onder „Boekaankondiging” wordt besproken de publicatie van den heer C. L. Tomson over Surinaamsche citrus vruchtencultuur.

De Tropische Natuur.

De Mei-aflevering opent met een artikel: „De larve van een diepzeevisch in de Baai van Batavia”. Voorts noemen wij een bijdrage: „De kalkflora van Padalarang”.

De Indische Post.

Het nr. van 6 Mei-brengt een redactionele notitie betreffende de reis van de „Nieuw-Holland” als Australische show-boot. Een Nederlandsche show-boot in Indië, zou goed werk kunnen doen, meent het blad.

The Java Gazette.

De Mei-aflevering brengt een vervolg van de serie „Gouvernors-General of The Netherlands Indies”. Ditmaal is Carel Reiniersz aan de beurt. In de redactionele notities wordt o.m. de theerrestrictie behandeld.

De Banier.

In de „Kroniek” van het nr. van 27 April wordt stil gestaan bij de benoeming van mr. H. J. Spit tot Volksraadsvoorzitter en bij het Kantoor voor inlandsche zaken, waarvan de „Java-Bode” de opheffing heeft bepleit.

Maandblad van de Vereeniging van Hoogere Ambtenaren.

In de April-aflevering worden nog enkele beschouwingen gegeven over de nieuwe salarisregeling en over de wijziging van het algemeen Reisreglement.

De Planter.

Het nr. van 30 April opent met een artikel: „Het moeilijke begrip: Onderneming van landbouw”.

„Mededeelingen” van de Handelsvereeniging te Medan.

Het nr. van 30 April brengt o.m. een artikel: „Medan en de luchtverbinding met Nederland”.

Pharmaceutisch Tijdschrift voor Ned.-Indië.

In het nr. van 1 Mei behandelt J. J. A. van

**Behangerij - Stoffeerdorij
en Beddenmakerij
Complete Meubilerij
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188**

Winsen uitvoerig het Jaarverslag van het Militair Scheikundig Laboratorium te Bandoeng over het jaar 1932.

De Stuw.

In het 1 Mei-nummer komt een artikel voor van den heer Bertling over „Marktdwang”. De artikelen „Kiesrechtbespiegelingen” worden in dit nr. voortgezet.

Economisch Weekblad.

Behalve Marktberichten en statistische gegevens brengt de aflevering van 21 April een artikel: „Rottan in de Minahassa”. De heer G. A. Zonneveld beschouwt den economischen toestand ter Sumatra's Westkust.

Onze Vloot.

De Juni-aflevering brengt „Reisherinneringen”, waarin o.m. een reis wordt beschreven met een schoentje naar de Bovenwindsche eilanden.

De heer L'Honoré Naber vult zijn levenschets aan, welke hij gegeven heeft van wijlen A. E. Rambaldo, den baanbreker voor de luchtvaart in Nederland, in West- en Oost-Indië.

ZENDINGS- EN MISSIE-TIJDSCRIFTEN.

Een vaste burg is onze God!

De Juni-aflevering van het orgaan van het Nederlandsch Luthersch Genootschap voor in- en uitwendige zending opent met het Jaarverslag van het Genootschap. Voorts brengt dit nr. het verslag van de uitwendige zending in 1932 van de hand van den heer J. C. Schröder, secret van Uitw. Zending.

Van Zegen en Zorgen.

Het Mei-nr. van het Maandblad der Soekaboemische opvoedingsgestichten bevat o.m. een brief van de in Indië bekende en om haar werk zeer gewaardeerde zuster A. van Gheel Gilde-meester, die met verlof in Europa vertoeft.

BUITENLANDSCHE TIJDSCRIFTEN.

Afrika-Nachrichten.

Het nr. van 1 Juni brengt o.m. een artikel: „Unser Koloniales Hoffen”. Voorts een beschouwing: „Het Nationalisme en de koloniale gedachte”.

Diversen.

Wij ontvingen het 15de Jaarverslag der Stichting, verblijf voor den oud-Indisch Militair te Nijmegen.

De „Vossische Zeitung” van 5 Mei j.l. bevatte een opvallend artikel: „Japan und Insulinde”.

**Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!**

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen 5369

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG

W. J. Stokvis

Kon. Fabriek van Metaalwerken

Heerengracht 9, Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering — Laagste prijzen
5370

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten

5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Telefoon 112523 - Giro No. 31010

Glazenwasscherij. Schoonmaak van huizen

— VRAAGT TARIEVEN —

Stichting „Nazorg”, Den Haag

Kantoor: Zomerweg 139 — Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Tel. 392179 5391

DAAR ZIT 'N GENIEPIG HAARTJE
DAT HET UURWERK STILHOUDT.
WU REPAREREEN ALLE MERKEN
POL/- EN VESTZAK-HORLOGES
MET 12 MAANDEN GARANTIE

J. VAN WILLIGEN en ZONEN
HOEK PIET-HEIN-ZOUTMAN/STRAAT

HAAGSCHE VERWARMINGSINDUSTRIE N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING

Gas-Installatie en Oliestookinrichting

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEL. TEL. 333128

Uw adres voor:
Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison
's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765

Dit zijn Uwe adressen!!!

Suriname

Geneeskundige dienst.

a. De militair geneeskundige dienst.

Voor de eerste maal na de wijziging door het accountantskantoor W. Kreukniet, in de administratie van het Militair Hospitaal, welke 1 Januari 1913 in werking trad en waarbij een bedrijfsboekhouding werd ingesteld, verscheen een gedrukt jaarverslag van deze instelling over het jaar 1913, welke reeks tot en met no. 9 (over 1921) werd voortgezet, om met no. 10 als jaarverslag van den Militair Geneeskundigen Dienst te verschijnen. De genummerde reeks liep door tot en met no. 12 (over 1924). Die over 1925 en 1926 werden niet gedrukt, maar getikt, dat over 1927 blijkt met een duplicator vervaardigd. Vervolgens verschenen ze weer gedrukt en dat over 1932 is thans het zoste. Als bijzonderheid diene nog vermeld te worden, dat de jaarverslagen van 4 tot en met 10 op een eigen drukpers aan het Mil. Hospitaal toebehoorend werden gedrukt.

In die over de jaren 1914 en 1915 waren eenige bijzondere data uit de geschiedenis van het Mil. Hosp. opgenomen, alsmede een lijst van Chefs van die inrichting sedert zijn ontstaan.

Bij de begroting voor 1934 is besloten het sedert 1760 bestaande Mil Hospitaal in een burgerziekeninrichting om te zetten, een plan, dat zeker al meer dan een kwart eeuw in behandeling is geweest en na veel studie en rapporten eindelijk zijn beslag heeft gekregen.

Met 1 Januari 1934 verdwijnt dan een traditie van 175 jaren en voor den duur van meer dan 100 jaren zal dan de militair geneeskundige dienst de medische belangen van de burgerbevolking van Suriname hebben gediend.

Het zoste verslag dat misschien wel het laatste zal zijn dat in dezen vorm verschijnt (omdat van 1934 af de wederwaardigheden wel zullen worden opgenomen in het verslag van Bestuur en Staat, z.g. Koloniaal Verslag) zijn voor het eerst eenige afbeeldingen opgenomen en wel die van het oorspronkelijk Mil. Hospitaal in 1758-1759 gebouwd (thans Magazijn van Geneesmidde-

len), het Hoofdgebouw in 1863 gebouwd, de in 1928 gebouwde keuken en de bibliotheek en conferentiezaal (van 1932) benevens een plattegrond van boven- en benedenverping.

b. Openbare gezondheidsdienst in Suriname.

Als tweede belangrijke verslag vermelden wij dat onder bovenstaanden titel luidende verder: De staat der volksgezondheid in Suriname in 1930-1932 benevens enkele bijzonderheden aangaande den betreffenden tak van dienst bijgewerkt tot den aanvang van het dienstjaar 1933. Dit verslag is tevens bedoeld als 2de supplement op de uitgave van de Kon. Vereeniging Koloniaal Instituut Amsterdam Mededeeling no. XXIII. Afd. Trop. Hygiëne No. 14 „Suriname-Sociaal Hygiënische beschouwingen”, door dr. P. H. J. Lampe, 1927, waarvan het jaarverslag van den openbaren gezondheidsdienst over 1929 het 1ste supplement vormt.

Ook dit verslag is verlicht met afbeeldingen en grafieken en vormt een aanwinst in de literatuur over het gewest.

De economische toestand.

In Suriname bestaat een Vereeniging voor

REISBUREAU LISSONE N.V.
AMSTERDAM

Leidschestr. 5 — Dam 10

BOEKT UW SCHEEPSPASSAGES NEDERLAND-INDIË
PER HOLLANDSCHE OF BUITENLANDSCHE LIJNEN

— Vraagt inlichtingen over onze goedkope Zomerreizen —

REISBUREAU LINDEMAN N.V.
DEN HAAG

Groenmarkt 22 en bijkantoren

5033

Handel en Nijverheid, welke uit een 6-tal lichamen is samengesteld, t.w. de Curaçao-sche Handel Maatschappij, C. Kersten & Co, de Nederlandsche Handel Maatschappij, de Ned.-Ind. Gas Maatschappij, de Surinaamsche Bank en de Surinaamsche Bauxiet Maatschappij. Deze vereeniging heeft ieder jaar sedert haar oprichting een verslag over den economischen toestand van Suriname uitgebracht, voor het eerst over het jaar 1920. Het 13de verslag — over 1932 — is nu verschenen. Helaas het laatste, aangezien de vereeniging 1 Juli gelikwijdend wordt en daarmede deze nuttige verslagen zullen vervallen.

In de toekomst zullen wij derhalve in Nederland moeten wachten tot het Verslag van Bestuur en Staat verschijnt, hetgeen gewoonlijk een jaar en meer na het verstrijken van het te behandelen jaar geschiedt. Voor het eerst werd in 1848 in onze grondwet de bepaling opgenomen, dat de Koning jaarlijks een omstandig verslag aan de Staten-Generaal zou geven van den toestand der koloniën. Deze dorre verslagen zullen evenwel niet dat geven, wat het verslag van genoemde vereeniging ons 13 malen geboden heeft, zoodat wij met leede oogen ook dit periodiek uit de koloniale literatuur zien verdwijnen. Wij zullen dit verslag niet op den voet volgen, maar verwijzen belangstellenden naar de degelijke bespreking door W. R. Menkman in Onze Overzeesche Gewesten, Bijblad van de Avondpost van 4 Juni, waarvan het slot op 11 Juni is verschenen.

Ten slotte maken wij melding van het verslag over 1932 van de Surinaamsche Bank, waarin de hoofd-directeur eveneens tal van economische aangelegenheden heeft verwerkt, voor het eerst niet meer van de hand van mr. dr. C. F. Schoch, wiens uitvoerige beschouwingen lange jaren waardevolle bijdragen voor de kennis der kolonie waren.

Begrooting 1934.

De begrooting 1934 is door de Koloniale Staten met 6 tegen 5 stemmen aangenomen, zeker geen groote meerderheid. Van belang achten wij de aanneming met algemeene stemmen van een amendement om art 69 zoodanig te omschrijven, dat niet alleen de bezoldigingen van de predikanten der Hervormde en Luthersche Gemeenten, van geestelijken der Roomsche Katholieke Gemeente, van godsdienstleeraren der Evangelische Broedergemeente en der Nederlandsch- en Nederlandsch-Portugeesch-Israëlitische gemeenten zouden worden betaald door het gouvernement, maar ook die van de voorgangers der *Hindoësche* en *Inlamitische* kerkgenootschappen.

Een amendement om na art. 49 een nieuw artikel op te nemen luidende: Bezoldiging of verlofbezoldiging van een mijnbouwkundig ingenieur met f6000 werd eveneens met algemeene stemmen aangenomen, echter het traktement voor memorie.

Possumhout.

Dit hout van den possentree, eigenlijk poison-tree geheeten, wegens de zwaar vergiftige sappen, welke het bevat, maar uit prak-

tische overwegingen tot possumhout veranderd, blijkt nu uit het Voorloopig Verslag van de Koloniale Staten van 20 April niet alleen bijzonder geschikt te zijn voor de vervaardiging van kisten ter verpakking van sinaasappelen, gelijk was opgemerkt bij de behandeling van de Possum-uitvoer-verordening, G.B. 1924 no. 2, maar wij lezen verder: evenmin kon men een goed antwoord vinden op de vraag hoe het komt dat, nadat de aan het Syndicaat Kann verieende rechten als niet meer geldend waren aangemerkt, toch nog gedurende bijna een jaar in verleende concessieën voor den houtkap de uitzonderingsbepaling werd gehandhaafd, dat het bewerken van possumhout niet is toegelaten. Hierdoor kan ook de kans tot slagen geringer zijn geweest van de in 1932 genoemen proeven voor den export van sinaasappelen. Waarmede dan onze vraag bevestigd wordt, gesteld in ons antwoord aan oud-gouverneur Van Heemstra in het K.W. van 18 Mei no. 20.

Openingsrede van gouverneur Rutgers.

Deze laatste rede van den landvoogd, die weldra het gewest zal verlaten om als lid der Tweede Kamer zitting te nemen, werd op 9 Mei uitgesproken, bij de opening van het 68ste zittingjaar, 1933-1934. Zoodanig gewoonlijk, bevat deze rede weinig nieuws. Over de uitkomsten van het afgelopen jaar, die dan niet nieuw meer zijn, wordt een overzicht gegeven.

Ofschoon wordt vermeld, dat de economische toestand een somber beeld vormt, wordt daarbij gezegd dat de lichtpunten niet ontbreken. Welke zijn die? Er wordt op uitbreiding van oude cultures gewezen en invoering van nieuwe als tabak, bacoven, tomaten, komkommers enz. De bevordering van de goudindustrie maakt een punt van overleg met het Opperbestuur uit. Er wordt aangedrongen op samenwerking en gewezen op Willem den Zwijger, gelet moet worden op wat vereenigt, niet op wat verdeelt. Met een enkel woord wordt gewezen op orde- en rustverstoorders. Maar van den scheidenden landvoogd kon men niet verwachten meer te zeggen, dan hij deed.

Geschiedkundige sprokkels.

Het begin van het Militair Hospitaal. (1)

De Ed. Sociëteit heeft in de Graave straat een Hospitaal voor zieke Militairen 't welk nieuw is opgebouwd daar in is Een Apothequer en 2 à 3 knechts, de zieke worden bezorgt door Een Doctor, chirurgyn Majoor en diverse onder Meesters, vooris door Een boven- en onder ziekevader en verscheyde bedienden; agter 't zelve gebouw is een Laboratorium voor den Apothequer, keuken met Bakkerij en Eenige andere gebouwen.

Manuscript geschreven door Gouverneur Nepveu in 1769.

Aanbesteding voor het Militair Hospitaal.

Een leverantie om van te watertanden!

Alle degeene die mogte Inclineren om de 14 Daagen aan Paro te leveren 70 Bosse Bananes mits voor het geheele jaar

1788, vervoegen zig by J. A. Keun om naadere Informatie.

Den Boekhouder van het Militaire Hospitaal J. A. Keun, zal op Maandag den 17 dezer ten zynen Huyze des Voormiddags om 10 uren aan de minstaannemende aanbestede de Leverantie van Vlees aan het Militaire Hospitaal voor het jaar 1788.

Let wel: te zynen huize! De heer Keun was de boekhouder van het Militair Hospitaal.

(De Surinaamsche Nieuwsverteller van 13 December 1787)

(1) Deze sprokkel is, zooals de lezer wel zal begrepen hebben, abusievelijk in het K.W. van 8 Juni no. 23 in de rubriek Curaçao verzeild geraakt. Wij herplaatsen haar thans in deze rubriek waarin zij thuis hoort.

Curaçao

De heer A. G. Stadius Muller weder aan het woord.

Het zal zeker met ons velen verblijden, dat het oud-hoofd der voedselvoorziening voor Curaçao in den oorlogstijd zijn „particuliere correspondentie“ in de *Nieuwe Rotterdamse Courant* hervat heeft. Het nummer van 4 dezer bevat een gedegen brief over den geldelijken en economischen toestand van het gebiedsdeel.

Den verrassend gunstigen uitslag in geldelijk opzicht van 1932 schrijft de heer Muller toe aan de betrachte zuinigheid, de belastingverhoogingen, het toeristenbezoek en het herhaalde gunstige regenseizoen.

Dit laatste brengt hem tot landbouw en veeteelt, waartoe vele werkeloos geworden arbeiders zijn moeten terugkeeren, toen stad, haven en „petroleum“ hen lieten gaan.

Op al die factoren — ook wordt nog genoemd een uit de „boom“-jaren stammende hooge opbrengst van grond-, overdrachts-, inkomsten- en successiebelasting — kan geen toekomst gebouwd worden. Daarom: nóg zuiniger geleefd en versterking van de bodemproductie.

In verband hiermede laat de heer Muller deze waarschuwing hooren:

„Een van de zwakke plekken toch van onze oeconomische wapenrusting is onze absolute afhankelijkheid van het buitenland, zelfs wat de eerste levensbehoefte betreft. Wij hebben immer — men zou haast zeggen doelbewust en consequent — onze productie verwaarloosd; het buitenland kon immers goedkooper leveren dan de eigen producenten! Maar dit lijkt ons kortzichtige politiek.

Kortzichtige politiek en gevaarlijke politiek op den koop toe. Want men denke zich maar even het geval in, dat er op een gegeven oogenblik stagnatie ontstaat in den levensmiddelenaanvoer. Beseft men goed, wat dat voor Curaçao beteekent? Welnu, men verneeme het dan thans: drie weken stagnatie beteekent voor onze bevolking algeheel gebrek, hongersnood in zijn naakste realiteit. En dan behoef men nog niet te denken aan oorlog of revolutie in de naaste omgeving.

Het zijn waarlijk geen fantastische veronderstellingen, die wij hier opperen. Het gevaar van zulk een stagnatie heeft zich immers reeds voorgedaan, in het jaar 1920, tijdens de groote transportstaking in de Vereenigde Staten. En

VICTORIA-WATER
 OBERLIAMSTEIN

NATUURLIJK BRONWATER
NEDERLANDSCHE MIJ.

Oppericht 1887

5185

Practische Aparte Geschenken

voor iedere gelegenheid in groote keuze: Echt Zilver couverts, zwaar verzilverde patent couverts, tafelgerei en siervoorwerpen, kunstnijverheid in kristal en edelmetaal, zeer moderne verlichting, Ikora edelsieraden

WMF-Zilverfabrieken
Den Haag, Veenestraat 11-13

4

bleef ook gedurende 1932 bestendig; hierdoor was het mogelijk het boorprogramma met slechts 2 installaties gedurende vrijwel het gehele verslagjaar aan te houden. Tegen het einde van het jaar bleek het noodig het aantal op te voeren ten einde de vastgestelde productie in stand te houden.

Het behoeft geen betoog, dat ook in dit jaar tot het uiterste werd bezuinigd.

The Caribbean Petroleum Co. De ruwe olieproductie bedroeg in 1932 1.939.036 kg. ton (v. j. 1.775.316). Ook dit jaar bleek het mogelijk, zonder de eischen van het bedrijf in gevaar te brengen, de uitgaven sterk te verminderen.

Het proces, hetwelk door de Venezuelan Consolidated Oilfields werd gevoerd tegen de Caribbean in zake de geldigheid der concessie, werd ten gunste van onze groepsmaatschappij beslist."

Wonderlijke ervaring!

Fijne speurder als hij is, vermeldde de onlangs afgetreden medewerker van „Oost- en West-Indisch litteratuur-overzicht" eenige weken geleden *Aruba voorheen en thans* van H. E. Lampe. Gedrukt door J. W. Veltman, Den Haag. Schrijver dezes wilde dit boekje — ongezien den inhoud en vooral toen hij uit de Koloniale bibliotheek daarvan kennis had kunnen nemen — gaarne koopen. Wat doet men in zoo'n geval. Men grijpt naar adresboek of postrekeninghouderslijst en zoekt naar J. W. Veltman, wiens naam behalve als *drukker* ook als *boekhandelaar* op de keerzijde van het titelblad voorkomt. Dan schrijft men een briefkaart met aanbod van prijsbetaling per giro, en ontvangt het verlangde.... neen, en hoort niets. En als men toch in Den Haag moet zijn, zij het aan het andere einde der stad, stelt men een kwartje extra beschikbaar, voor de tram, om het gezochte toch maar te krijgen. Men stapt binnen, trekt zijn portemonnaie, vraagt voor de veiligheid 2 ex. en krijgt een driemaal herhaald: „Neen mijnheer!" te hooren, wat bij navraag blijkt te beteken, dat de heele oplaag naar Aruba is gegaan en de boekhandelaar-drukker van zijn drie exemplaren er een via De Bussy naar de Koloniale bibliotheek heeft doen verhuizen, één naar een vrager uit Groningen, en er verder ook niets aan kan doen.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

Verbetering.

Van zeer geachte zijde worden wij er opmerkzaam op gemaakt, dat het bijschrift bij de foto in den rechter benedenhoek op blz. 257 van het Kol. Weekblad van 1 Juni j.l., No. 22, niet geheel juist is. Immers heeft wel Mevrouw van Beresteyn—Tromp zich zeer veel moeite gegeven voor de stand van Boeatan op de van 16 t/m. 21 Mei l.l. door de Haagsche Afdeling der Nederlandsche Vereeniging van Huisvrouwen in het Kurhaus te Scheveningen gehouden tentoonstelling, doch *het Bestuur der Haagsche Afdeling zorgde zelf voor de inrichting van het Indische gedeelte dezer tentoonstelling* en slaagde daarin uitmuntend.

Daarom ook alle hulde aan dit Bestuur voor zijn initiatief en daaruit voortgekomen prachtig werk, waarmede het zeer velen aan zich heeft verplicht.

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 8 Juni j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 237 K.G. 960 G. bruto luchtpost verzonden met een netto gewicht van 207 K.G. 950 G.

De zending bevatte: 362 briefkaarten en postwissels; 12258 brieven t/m 5 gram; 1037 brieven t/m 10 gram; 1972 stukken zwaarder dan 10 gram; 172 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 5 gram; 2392 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 18193 stuks.

In Nederland aangekomen verlofgangers

J. F. L. Gaster, ambtenaar op wachtgeld, tevoren burgerlijk ambtenaar van het Militair Grasland te Tjimahi, Ieplaan 86, Den Haag; mej. Y. Oostendijk, hoofdverpleegster bij den dienst der Volksgezondheid, Arnhem, Bronbeeklaan 16; H. Th. F. Schuch, landmeter der 2e klasse bij het Kadaster, Noordsingel 13, p. a. J. W. M. van Irsen, Rotterdam; H. W. Mühlstaff, ambtenaar 1e klasse bij den dienst der In- en Uitvoer en Accijnzen, Groote Markt 15, 's-Hertogenbosch; dr. G. M. Streef, beroeps-assistent bij de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia, van Bleywijkstraat 101, Den Haag; A. Hoff, gediplomeerd gezaghebber bij het Binn. Bestuur, Vluchtstraat 57, Enschede; A. Doll, tijdelijk waarn. technisch ambtenaar 1e klasse bij den P. T. T.-dienst, Fultonstraat 100, Den Haag; W. C. Wolvekamp, 1e commies bij het hoofdkantoor van Scheepvaart, Weimarstraat 207, Den Haag; mr. R. Paelig, voorzitter van den landraad te Bondowoso, Lubeckstraat 54, Den Haag; A. S. de Bats, inspecteur van Scheepvaart, Charlotte de Bourbonstraat 8 p. a. C. J. J. van Katwijk, Schiedam.

Ir. W. A. J. de Boer, ambtenaar op wachtgeld, tevoren ingenieur 3e kl. bij den Waterstaat en 's Lands Openbare Werken, Houtrustweg 48, Den Haag; A. H. Th. Knipscheer, ambtenaar ter beschikking van het hoofd van het kantoor voor Reiswezen, van Lennepaan 16, Hilversum; mevrouw S. Bransligt, onderwijzeres bij het Openbaar Westersch Lager Onderwijs, Koninginneweg 59, p. a. C. B. Bransligt, Haarlem; J. G. Keers, waarn. schoolhoofd bij het Openb. Westersch Lager Onderwijs, Hyacinthlaan 26, Hilversum; L. Been, techn. ambt. 1e kl. bij de P. T. T., Sneeuwklodjesstraat 8, Den Haag; J. Warnaar, tijd. waarn. leeraar bij de Middelb. Opleidingschool voor Inl. ambtenaren, Schellerallee B 237, p. a. F. Voorwinde, Zwollerkerspel; C. Booy, baas-timmerman bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Fahrenheitstraat 562, Den Haag. H. J. Kuneman, ass. resident bij den Algemeenen Bestuursdienst, Johan Geradtsweg 68, Hilversum, p. a. mevr. M. C. Kuneman—Jung; D. W. P. Thijsen, leeraar aan de H. B. S., te Bandoen, Berg en Dalscheweg 66, Nijmegen; H. Ph. ten Raa, commissaris van politie der 1e kl. techn. leider der veldpolitie, Adriaan Pauwlaan no. 1, Heemstede; E. M. Thijssen, hoofdagent 2e klasse bij de Algemeene politie te Palembang, St. Annastraat 241, Nijmegen, p. a. mevr. de wed. van Zanten; H. J. Nieuwenweg, inspecteur van politie 1e klasse, Tjuchen (Weedhuizen) gemeente Slochteren (Gr.), p. a. S. Nieuwenweg; Ds. J. N. Bieger, predikant bij de Protestantsche Gemeente te Jogjakarta, Heerengracht 48, Den Haag.

schrijver dezes, destijds hoofd van de voedselvoorziening voor dit gebiedsdeel, heeft meer dan één slapelozen nacht doorgebracht bij de gedachte, neen, bij de wetenschap, dat er voor geen tien dagen voedsel meer voor de bevolking in het land was. Tot driemaal toe is Curaçao tijdens bedoelde staking er maar juist even-tjes.... doorheen geglipt. En toch — nietwaar? — was er aan den politieken hemel geen wolkje aan de lucht, er was geen oorlog, zelfs geen revolutie in de buurt. Slechts een doodgewone staking, zooals er elken dag ergens een kan uitbreken. Maar wij konden onszelven niet helpen; wij hadden jarenlang onze eigen productie verwaarloosd en kalmweg in den grond laten boren door het buitenland, dat immers zulke goedkoopere waar kon aanbieden. Wij waren weerloos".

Om na een herinnering aan de weerloosheid op 8 Juni 1929 aldus te eindigen:

„Laten wij er voor oppassen, niet opnieuw weerloos te worden bevonden, wanneer — wat God verhoede — ons eiland weer eens van het wereldverkeer mocht worden afgesneden."

De „Koninklijke".

Omtrent Aruba, Curaçao en Venezuela vermeldt het jaarverslag der K. N. Mij. t. Expl. v. Petroleumbronnen in N. L.:

„De door de Canadian Eagle in Venezuela gekochte ruwe olie, welke in de raffinaderij van de Arend Petroleum Maatschappij op Aruba wordt verwerkt, bedroeg in totaal ongeveer 5.700.000 barrellen tegen 6.300.000 barrellen in 1931.

Het jaar 1932 kenmerkte zich, evenals zijn voorganger, door eene ver doorgevoerde bezuiniging op Curaçao, welke hand in hand ging met de invoering van rationalisatie en standaardisatie in het bedrijf.

De vloot van tankschepen der Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij bleef geregeld in bedrijf voor het vervoer van de ruwe olie.

De raffinaderij verwerkte gedurende 1932: 6.110.000 kg. ton tegen 6.368.000 kg. ton in 1931.

De in het vorig jaarverslag beschreven toestand in Venezuela, waarbij de groep, evenals de andere maatschappijen aldaar, hare productie op een bepaald niveau gestabiliseerd hield,

Mutatiestaat van 7 tot 14 Juni '33

Nieuwe Leden:

C. T. Stork, D.Wzn., Huize „de Groenhof” te Hengelo.
A. J. Schoemaker, Deventer, Singel 17.

Voorgesteld door:

Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. te Deventer.

Adresveranderingen:

P. J. van der Ende, 1ste Luitenant der Mariniers, van: Amsterdam, Marinekazerne, naar: Vlissingen, a.b. Hr. Ms. Wachtschip.
G. J. Reerink, Apeldoorn, van: Nieuwstraat 65 naar: Boschweg 35.
Mejuffrouw A. Hageman, van: Groningen, Pr. Hendrikstr. 26a, naar: Soestdijk, Mendelsohnlaan 18, p.a. Mevrouw A. van Erp-Hageman (reken voortaan tot de afdeling „t Gooi”).
Mejuffrouw J. A. van Emden, Administra-

trice, Dep. v. Justitie in N.-I., van: Weltevreden naar: Den Haag, Tuinfluiterslaan 3.

J. Mansvelt Beck, Kapitein Inf., m.v., van: Lho' Soekoen naar: Vergnat-sur-Sepey (F.) Chalet „La Gentiana”.

B. A. Bruins, Controleur B.B., thans: te Painan (S.W.K.).

W. Brocx, Opperhoutvester, thans: te Modjokerto.

G. C. W. F. Fikenschier, Ass.-Resident, thans: te Bondowoso.

Van onze Adverteerders

SEINPOST.

„O, DIE HUWELIJSNACHT”.
(Trara um Liebe).

Korte inhoud.

Maria-Charlotte, het jonge en aardige gravinnetje is uit het pensioonaat teruggekeerd. Van het pensioonaat in het vroolijke Weenen van voor den oorlog is wel een heele overgang en hals over kop stort Maria-Charlotte zich dan ook in het nieuwe leven. Terstond ook wordt zij verliefd op den ritmeester Rudi Wertern, van de Maria-Theresia Huzaaren, den meest gevierden man van zijn tijd. Maar Rudi kijkt naar dit jonge piepkukentje nog niet om. Hij is meer gecharmeerd van de geraffineerde favorite van Maria's Oom: den Aartshertog. Als Maria-Charlotte ziet, dat vele anderen bij Rudi de voorkeur genieten boven haar, bedrikt zij zich voor het eerst in haar leven aan champagne en trekt zich verdrietig terug in een leege antichambre. Maar ook Rudi komt daar even uitblazen, Maria verbeeldt zich dat hij om haar gekomen is en valt hem pardoes om den hals. Op dat moment komt de Aartshertog binnen en betrapt hen in een op geen twee wijzen uit te leggen situatie. Als eerman vraagt Rudi terstond om de hand van Maria-Charlotte en ziet zich zoo plotseling tegen zijn wil verloofd. Het huwelijk wordt even snel gesloten. Maar, al laat Rudi zich dwingen tot een huwelijk, tot liefhebben kan men hem niet dwingen. Hij heeft dan ook geen oogenblik zijn verhouding met Josefine opgegeven. Zelfs op den avond van zijn huwelijk treft hij haar in een café, terwijl zijn vrouwtje thuis met verlangen op hem wacht. Doch ook thans heeft Rudi weer pech. Wederom betrapt hem de Aartshertog, die thans snel ingrijpt. Hij stuurt den ritmeester naar een strafgarnizoen Scheibbs waar hij geen kans zal hebben om met vrouwen in aanraking te komen. Maar de Aartshertog heeft nog meer pijlen op zijn boog. Hij wil er ook zijn nichtje heenzenden en vertrouwt dat in de eenzame afzondering van het kleine garnizoensnest Rudi zijn vrouw wel zal leeren liefhebben. Rudi is echter van zijn plannen onbewust en heeft maatregelen getroffen, dat Josefine hem daar gezelschap kan komen houden. Josefine heeft echter iets gehoord van de komst van Gravin Wertern en begeeft zich in haar dienst als kamenier.

Majoor Froeschen, garnizoenscommandant

is in het geheim gekend en moet zorgdragen, dat man en vrouw elkaar leeren liefhebben, doch hij is jammer genoeg nu niet de uitvinder van het buskruit. Wanneer Josefine in de kazerne komt, ziet hij haar aan voor de Gravin en laat het daarbij. De ontvangst van Rudi is zeer hartelijk en Froeschen wrijft zich in de handen, dat alles zoo veel sneller verloopt als hij gedacht had.

Wanneer dan de jonge Gravin zelf komt beschouwt de commandant haar als de kamenier en behandelt haar overeenkomstig. Maar ingewikkelder wordt de geschiedenis, wanneer de Aartshertog, die iets van het bezoek van Josefine aan Scheibbs vernomen heeft, een echte militaire Pruisische kamenier stuurt, met het bevel, de andere kamenier terstond uit de kazerne te verwijderen. Rudi, die juist door een gesprek met zijn vrouw, totaal van meening is veranderd (het was de eerste keer, dat hij onder vier oogen met haar kon spreken en hij heeft kwaliteiten in haar ontdekt, die zelfs de geraffineerde Josefine mist) wil haar met alle geweld in de kazerne houden. Wanneer de Pruisische komt, omhelst hij haar allerhartelijkst. Terstond wordt zij door vier man opgepakt, in een wagen geladen en weggevoerd. Maar nog altijd vertoefde de Gravin als de goede kamenier ergens op een zolderkamer. Rudi ontvoert haar 'snachts als een luitenant uit de kazerne en samen nemen zij in een hotelletje hun intrek. De commandant, de opdracht van den Aartshertog indachtig, besluit dienzelfden nacht geen halve maatregelen te treffen. Hij sluit kort en goed Josefine in de kamer van haar „man” op, waarin echter Ferry von Wertern logeert op verzoek van zijn neef Rudi. Ferry wordt door Josefine handig naar buiten in den regen gezet. De commandant houdt dien nacht in gezelschap van een groote pot bowl de wacht voor de slaapkamerdeur van de „jonggehuwden”. Trotsch op zijn prestatie stuurt hij terstond een telegram aan den Aartshertog. Reeds den volgende morgen arriveert de Aartshertog te Scheibbs. Majoor Froescher ontdekt echter de groote hoeveelheid blunders, die hij begaan heeft, en hij ziet zich al als ambteloos burger met een hoogen hoed. Alles keert zich echter ten goede. Dol gelukkig verschijnt Maria-Charlotte aan den arm van haar man Rudi voor den Aartshertog, zoo kan de Majoor toch nog zeggen dat hij 't voor elkaar gemaakt heeft. Voor zijn verdiensten op het veld der liefde, wordt hij beloond met een schitterend eereteken. Josefine zoekt haar troost weer bij den Aartshertog.

Voetonderzoek

Afdoende behandeling van alle voet-
— ongemakken
— Maat- en Orthopaedisch schoenwerk
— Steunzolen naar gipsmodel

Pedicure Fa M. Sipkes

J. C. Hollants

Westeinde 174-174a, Den Haag. Tel. 331442

Gratis voetonderzoek en advies
Het aanbevolen adres door H.H. Doktoren
HET adres voor gemakschoenen 5409

Paedologisch Instituut

Valeriusplein 11
AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

Leden van Oost en West!

Uw aangewezen adres is:

Electrische

Wasch- en Strijkinrichting

E. DE KONING 5272

Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT

Postrekening 111296

WIJNEN en GEDISTILLEERD

Fa. G. J. v. GILS

Nachtegalstraat 58 — Tel. 12173

UTRECHT 5402

G. P. I. C.

Gemengde Personeel Inkoop Centrale

verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver
en Stofzuigers. Alles merkartikelen.

Leden van Oost en West 20% korting.

Bezoekt onze Showrooms

C. P. Thielestraat 24, Rotterdam 5403

J. H. STRIK & ZOON

Paviljoensgracht 16 — Den Haag

Telefoon 113252 Giro 156429

Handel in 5396

WILD en GEVOGELTE

Alle bestellingen worden ten spoedigste uitgevoerd
Thuisbezorging zonder prijsverhoging

Firma Laçet en Jansen, Utrecht

Kleermakerij 5168

Keistraat 5 — Telefoon 10418

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”

Coupeursbezoek door geheel Nederland